

aile

DIYANET AYLIK DERGİ'SİNİN ÜCRETSİZ EKİDİR ŞUBAT 2018

**EBEVEYN-ÇOCUK
İLİŞKİSİNİ
GÜÇLENDİRMEDE
5 ALTIN KURAL**

AHSEN-İ TAKVİM'DEN
ESFEL-İ SÂFİLÎN'E
BİZİM HİKÂYEMİZ

**KAŞIĞA GÜCÜ
YETEN GELSİN**

UZANSAM
ÇOCUKLUĞUMUN
ELLERİNİ TUTSAM

**MÜZİĞİN VE SU
SESİNİN ŞIFADA
BULUŞTUĞU MEKÂN
EDİRNE ŞİFAHANESİ**

**RIZA KAYAALP
İLE BAŞARI VE
SPOR ÜZERİNE**

Eğer çalışmayı
bırakırsanız
yenilmeye
mahkûmsunuz.
Başarı ter
dökmeden
kazanılacak bir
şey değil.

SİZİN HİÇ
ÜVEY ANNENİZ
ÖLDÜ MÜ?

Sizin Hiç Üvey Anneniz Öldü mü?

er şey “Bir varmış bir yokmuş...” la başladı. “Sindrella”, “Hansel ve Gratel”, “Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler”... Altı defalarca çizilen karakterler nedense hep mağrur, gaddar, kıskanç, kindar üvey annelerdi. Tüm uğraşları, üvey çocuklarına dünyayı nasıl zehir edeceklerini planlamaktı. Bizler üvey annenin Pamuk Prenses’i zehirlediğini zannederken oradaki üvey anne imajı aslında evlatlarımızın masum ruhlarını zedeliyordu.

“Üvey anne” ifadesi masalların da katkısıyla öylesine mimmendi ki üveylik konusunda genellemelerimiz hep olumsuzluklar üzerine kuruldu. Zehirli elmayı uzatan “kötü kalpli üvey anne” hiç affedilmedi. Bu hengâmede masalların dışındaki üvey annelerin işi her zaman öz annelerinkinden daha zor oldu. Hem çocuğun hem de babanın sevgisini kazanmakla kalmayacak, önyargılarla da boğuşacaklardı. Çocukla ilgilenirken üzerlerine dikilmiş gözler karşısında falso vermeyeceklerdi. Kısacası bu işin altından kalkmak için büyük fedakârlıklarda bulunmaları gerekecekti.

Üvey anneleri masallarda okuyanlar ve üvey annesi olmayanlar onların masallarda kaldıklarını düşünürler. Oysa üvey anneler bir masal değildirlir ve varlar. Bizler de “Evleneceğiniz erkeğin ilk eşinden bir çocuğu varsa, ne o Kükedisi olmak zorunda ne de siz kötü kalpli üvey anne.” dedik ve penceremizi “üvey” kelimesinin kafamızda yarattığı yanlış imaj nedeniyle yeni ilişkiye 1-0 yenik başlayan annelere açtık. Dr. Elif Arslan “üveylik” konusunu uzman görüşlerine başvurarak hem ebeveyn hem de çocuk açısından ele aldı.

Rahime Ergüven “Öz Evlat” yazısıyla “Öz olmayan iyi olur mu?” şeklindeki önyargılarımıza cevap verdi ve üvey anne olmakla iyi anne olmanın doğrudan bir ilişkisi olmadığını anlattı. Biz bize köşemizde Kübra Aslan, “Ahsen-i Takvim”den Esfel-i Sâfilîn’e Bizim Hikâyemiz” adlı yazısında ahsen-i takvim sıfatına layık olmak için “esfelden uzak ahsene yakın” bir hayat çizgisinde ilerlememiz gerektiğini hatırlattı. Ailece köşemizde Dr. Mediha Ürkmez, ebeveyn-çocuk ilişkisinde huzursuzluk veren beraberlikleri, özlenen birliktelikler haline getirmek için beş altın kural önerdi. Ayşe Macit “Hayal Et Bakalım” yazısıyla farklı yaş dönemindeki çocukların cennet ve cehennem tasavvurlarına nasıl bir yaklaşımda bulunacağımızı masaya yatırdı. Bu ay Rıza Kayaalp ile başarı ve spor üzerine keyifli bir söyleşi yaptık. Ülkemizde ve dünyada güreşin yıldızlarından biri olarak tanınmasına katkısı olan etkenleri konuştuk. Diğer aylarda olduğu gibi bu ay da dergimizin sabit köşeleri olan Kahve Molası, Kalbe Dokunan Hikâyeler, Ters Köşe, Hayatın İçinden, Bir Nefes Sıhhat ve ismini zikredemediğimiz pek çok köşemizdeki birbirinden kuşatıcı yazılarla yine karşınızdayız.

Nefretle mayalanmış, yalnızlıkla yoğrulmuş, acıyla pişirilmiş bir hayat istemiyorsak dünyanın kimi çirkinliklerine mazeret edinmeyelim üvey anne masallarını. O masallardaki korkunç üvey annelerin zehirli bir sarmaşık gibi ruhumuzu sarmasına izin vermeyelim.

Toplum olarak yeni, yepyeni üvey anne masalları yazmaya hazır mıyız, ne dersiniz?

İÇİNDEKİLER

36 RIZA KAYAALP İLE BAŞARI VE SPOR ÜZERİNE

Muhammed Kâmil Yaykan
Mahir Kılınç

Eğer çalışmayı bırakırsanız yenilmeye mahkûmsunuz. Ve unutmayın başarı ter dökmeden kazanılacak bir şey değil. Ben her an güreşi düşünüyorum ve hayatımı da buna göre inşa etmeye çalışıyorum.

10 KAHVE MOLASI

Esmâ Türkseven

12 EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİNİ GÜÇLENDİRMEDE 5 ALTIN KURAL

Dr. Mediha Ürkmez

16 PAZARCI SEDAT

Betül Şatır

20 YARAMAZ ÇOCUK YOKTUR!

Hülya Akbul Çakır

PENCERE Dr. Elif Arslan

SİZİN HİÇ ÜVEY ANNENİZ ÖLDÜ MÜ?

"Üvey anne" konusunda olumsuz bir bakış açısının varlığı hepimizin malumu. Peşinen en azından "şüpheli"dir o. Öz annenin çocuğuyla iletişimde normal karşılanacak, eleştirilmeyecek, üzerinde durulmayacak pek çok husus, üvey anne ve üvey çocuk söz konusu olduğunda dikkatli, eleştirel ve peşin hükümcü bakışlara maruz kalmaktadır.

22 HAYAL ET BAKALIM

Ayşe Macit

24 BİRAZ SARİ BİRAZ MAVİ

Dr. Hafsa Fidan Vidinli

26 AHSEN-İ TAKVİM'DEN ESFEL-İ SÂFİLÎN'E BİZİM HİKÂYESİMİZ

Kübra Aslan

30 KAŞIĞA GÜCÜ YETEN GELSİN

Fatma Bayram

32 ÖZ EVLAT

Rahime Ergüven

34 UZANSAM ÇOCUKLUĞUMUN ELLERİNİ TUTSAM

Fatma Çatak

40 GÖZ MİDEDEN BÜYÜKTÜR

Ayşegül Gürbüz

42 MÜZİĞİN VE SU SESİNİN ŞİFADA BULUŞTUĞU MEKÂN: EDİRNE ŞİFAHANESİ

Seher Meriç

46 GÖNÜL ERİ GARİB OLMAS

Mustafa Kutlu

16

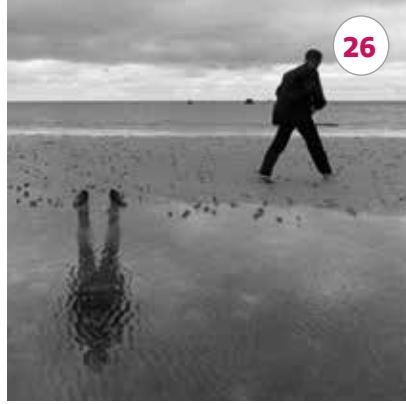
20

47

26

42

47 KAYIP TARİHİN İZİNDE
Muhammed Kâmil Yaykan

48 SAYILARIN SAYAMADIĞI...
A. Ali Ural

**50 HER ŞEY BİZ YAŞARKEN
OLDU**
Zeynep Demir

52 CAN KULAĞIYLA DİNLEMEK
Cânân Cehri Akyol

54 AMMÂR B. YÂSİR (R.A.)
Yrd. Doç. Dr. Salih Kesgin

56 BEHÇET HASTALIĞI
Prof. Dr. Havva Şahin Kavaklı

58 KIRKAMBAR
Murat Öztürk

**60 ELEKTROMANYETİK
TEHDİTLER**
Zeynel Özyurt

62 BULMACA
Ali Osmanoğlu

**64 FOTOĞRAFİN
ANLATTIKLARI**

aile

Diyanet İşleri Başkanı Adına
Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Dr. Fatih KURT

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Dr. Faruk GÖRGÜLÜ

Mali İşler ve Dağıtım Sorumlusu V.
Recep GEZGİN

Yayın Koordinatörleri
Dr. Elif ARSLAN
Muhammed Kâmil YAYKAN
Esma TÜRKSEVEN
Sema BAYAR

Tashih
Muhammed Kâmil YAYKAN

Arşiv
Ali Duran DEMİRCİOĞLU

Grafik-Tasarım
Even Medya
www.evenmedya.com
Baskı

Çağlayan A.Ş.
Tel: 0232 274 22 15

Abone İşleri
Tel : 0312 295 71 96-97
Faks: 0312 285 18 54
e-mail: dosim@diyanet.gov.tr

İletişim

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Blv.
No: 147/A 06800, Çankaya/Ankara

Tel: 0312 295 86 61-62

Faks: 0312 295 61 92

ailedergisi@diyanet.gov.tr

Diyanet Aile Dergisi, Diyanet İşleri Başkanlığı yayın organıdır. Dergide yayımlanan yazı, konu, fotoğraf ve diğer görsellerin her hakkı saklıdır. İzinsiz, kaynak gösterilmeden her türlü ortamda alıntı yapılamaz.

「PENCERE」

Sizin hiç
ÜVEY ANNENİZ
öldü mü?

DR. ELİF ARSLAN

Ü

vey annesinin ve-
fatının ardından
hıçkırıklara bo-
ğulan bir beye-
fendinin bu tepkisi ve üzü-
ntüsü, "Sizin hiç babanız öldü
mü, Benim bir kere öldü kör
oldum" diyen Cemal Süre-
ya'dan ilhamla bu başlığı at-
tırdı bana. Belki de bir kısmı-
nız bu başlığı "Sizin hiç üvey
anneniz oldu mu?" olarak
algılamışsınızdır. Zaten amaç
biraz da buydu. Sizin hiç
üvey anneniz oldu mu ya da
siz üvey anne oldunuz mu?

"Üvey anne mağduru çocu-
ğun öz annesi konuştu", "1
lira için üvey anne dayağı",
"Üvey annesinin öldüresiye
dövdüğü kız için karar veril-
di", "Bir üvey anne dehşeti
daha", "Üvey anneden ço-
cuklara korkunç işkence"

Bu tür haber manşetlerini,
bu haberlerle ilgili pek çok
ayrıntıyı çoğumuz defalarca
duymuş ve kafamızda oluşan
olumsuz "üvey anne algısına"
karşı bilenmişizdir. Bizim ha-
yatımızdan çok uzaklarda bir
yerlerde kim olduğunu, nasıl
bir hayat sürdüğünü, neler
yaşadığını, neler hissettiğini
bilmediğimiz ama illa ki kötü
bir üvey anne vardır. Çocuk-
ların; masallardaki kötü kalpli
cadıların, amacı kötülük yap-
maktan ibaret olan devlerin
böyle olmasını kabullendik-
leri gibi bizler de kabullen-
mişizdir "kötü üvey anne"
yargısını. Hele de o üvey
anne bilmediğimiz, tanıma-
dığımız, hayatına dokunma-
dığımız meçhul biriye "kötü,
acımasız, kışkırtıcı ve zalim"
olmaktan başka bir şans
yoktur büyük ihtimalle çoğu-
muzun gözünde. En azından
duyduğumuz, izlediğimiz yu-

karıdaki türden haberlerin
bir yetişkinin bir çocuğa uy-
guladığı şiddet olarak değil
"üvey anne dehşeti" olarak
verilmesini kanıksamamıza
baktığımızda bunu söylemek
için yeterince sebebimiz var
diyebiliriz.

ÜVEY ANNE PEŞİNEN EN AZINDAN "ŞÜPHELİ"

"Üvey anne" konusunda o-
lumsuz bir bakış açısının var-
lığı hepimizin malumu. Peşi-
nen en azından "şüpheli"dir
o. Öz annenin çocuğuyla
iletişiminde normal karşıla-
nacak, eleştirilmeyecek, üze-
rinde durulmayacak pek çok
husus; üvey anne ve üvey
çocuk söz konusu olduğun-
da dikkatli, eleştirel ve peşin
hükümcü bakışlara maruz
kalmaktadır. Uzman psiko-
log Şeyda Kaplanoğlu masal-
larda, romanlarda, dizilerde,
sinirli, kışkırtıcı, çocukla reka-
bet içinde, kötü, merhamet-
siz, üvey çocuğa eziyet eden,
ondan kurtulmaya çalışan
bir üvey anne imajı çizildi-
ğini hatırlatıyor. Çizilen bu
imajın hem çocuk hem de
üvey anne için önyargılar
oluşturduğuna vurgu yapan
Kaplanoğlu, açıklamalarına
şöyle devam ediyor: "Kelime
anlamı olarak üvey, öz olma-
yan demektir. Öz olmayanın
yeterince iyi olmayacağı ile
ilgili bir algı yanlışlığı da söz
konusudur. Temel anlamda
üvey anne olmak demek,
babanın bundan sonra yaşa-
mını paylaşmak istediği kişi-
nin çocuklara göre oluşan
konumudur. Bu konumda
kendinin olmayan çocuklara
iyi davranan, olumlu ilişkiler
içinde olan üvey anne mo-
delleri de vardır."

"Bir kişi üvey anne rolünü üstleneceği bir
evliliğe adım atmadan önce kendisini çok iyi
tanımalı ve durumu çok iyi analiz etmelidir.
Çünkü evlilikle beraber üvey çocuğun ruhsal
sorumluluğunu da üzerine alacak ve büyük
bir ihtimalle üvey çocuğuna kendi öz çocu-
ğuna davrandığı gibi rahat davranamayacak-
tır. Üveyliği hissetmeden ve hissettirmeden
davranma psikolojisine girebilen anneler
vardır; ama bu vericilik ve ciddi bir sorumlu-
luk isteyen bir şeydir." Nevzat Tarhan

"Üvey anne" tabirine genellikle negatif anlam yüklenmesinin yanlışlığına vurgu yapan Uzman Psikolog Aynur Sayım ise konunun tamamen kişinin çocuğa yaklaşımıyla ilgili olduğunu ifadeyle şöyle söylüyor: "Çocukla bakım veren kişi arasındaki bağlanma, temeli oluşturur. Bu anne, annearne, hala, teyze veya üvey anne olabilir. Bakım veren ile çocuk arasında sağlıklı-güvenli bağlanmanın yakalanması durumunda bakım verenin kim olduğunu, öz mü üvey mi olduğunu sorgulamak anlamını yitiriyor aslında. Fakat haklısınız; 'üvey anne' terimine genellikle negatif anlam yüklenmiş durumda, bu bir yanılgı... Öz anne-çocuk ilişkilerinde de çeşitli nedenlerle güvensiz-sağlıksız bağlanma söz konusu olabiliyor."

ÜVEY ANNE OLMAK...

Her aile içinde çeşitli sebeplerle sorunlar yaşanabilir. İkinci evliliklerde ise bu sorunların yanı sıra yeni evliliğin şartlarından kaynaklanan başka sorunlar gündeme gelebilir. Önceki evlilikten olan çocuklar söz konusuysa devreye giren "üvey"lik, yeni ailede ilişkileri oturtma gibi konular, evliliğe uyum sürecinde bütün taraflar için kaygı oluşturan gerçekliklerdir. Bu kaygılara bir de olumsuz üvey anne algısı eklendiğinde ne olur peki? Bu yargı üvey anneleri yanlış tutum ve davranışlara yönlendirir mi? Kaplanoğlu üvey anneye yüklenen imajın, onun psikolojisini de etkilediğini, bu imajı değiştirme çabası içine girdiğinde ise sınırlarını koy-

ma, duygularını bastırma, disiplinli davranma konularında kararsızlıklar yaşayabildiğini ifade ederek şu noktalara vurgu yapıyor: "Her biyolojik anne, çocuğuna zaman zaman çeşitli olumlu olumsuz tepkiler verir. Üvey annenin olumsuz tepkisi daha olumsuz, olumlu tepkisi de küçümseyici, sahte olarak görülebilir. Bu algıları engellemek isteyen bir üvey anne; çocuğun onayladığı bir davranışını görmezden gelmek, kendine yapılan saygısızlığı koşulsuz kabul etmek, babayla olan keyfi ya da keyifsizliği gizlemeye çalışmak, çocuğa kendisini kabul etmesi için maddi hediyeler almak, aşırı özveride

Bakım veren ile çocuk arasında sağlıklı-güvenli bağlanmanın yakalanması durumunda bakım verenin kim olduğunu, öz mü üvey mi olduğunu sorgulamak anlamını yitiriyor aslında.

bulunmak gibi davranışlara girebilir. Bu psikoloji kendini anne rolü oynamaya mecbur hissetme, eşiyle çocuk arasında dengeler kurma çabası, yeni birlikteliğinde hata yapmama isteği, iyi olanı koruma adına daha çok çaba sarf etme ve sorumluluk almamadır."

ÜVEY ÇOCUK OLMAK...

Sözünü ettiğimiz olumsuz yargıları bir tarafa bıraktığımızda da zor olduğunu görürüz "üvey" olmanın. Üveylik ikileminin hangi ucunda olduğunuz fark etmez aslında bu zorluk açısından. Üvey anne-baba, üvey çocuk... Herkes kendi durduğu yerden yaşar zorlukları ve oradan bakar olanlara. Üvey anne kendisini kabul ettirme ve yeni düzene uyum sağlamayla ilgili zorluklar, endişeler yaşarken anne veya babasının yeniden evlenmesiyle hayatında hiç beklemediği bir sayfa açılan çocuk için de durum hiç kolay değildir. Hangi sebeple olursa olsun bir yuvanın dağılması o evin çocukları için süregiden normal yaşamlarında ciddi bir kırılmadır. Yaşına, psikolojik yapısına, yaşadıklarının türüne, anne-babasının yaşanan olaylar sırasında ve sonrasında tavrılarına ve/veya başka etkenlere bağlı olarak değişiklik gösterse de her çocuk bu kırılmadan, yaşanan değişikliklerden bir şekilde etkilenir. Kaplanoğlu bu durumdaki bir çocuğun yaşayabileceği sıkıntıların sebebini şöyle özetliyor: "Ebeveynin tekrar evlenmesi çocukların hayatında yeni bir karmaşaya yol açar. Aileye yeni katı-

Sizin Hiç Üvey Anneniz Öldü mü?

Evet, öldü. Bazı soruların cevabı bu kadar kısa olmamalı ama. Benim annemdi o. Küçük bir çocukken itildiğim annesizlikten beni çekip çıkaran, oğul bilip bağrına basan... Dişim kırıldığında benden çok kederlenen... Saçlarım dökülmeye başladığında "Yakışıklı oğlum" diye teselli eden, askerde her hafta telefonlarımı dört gözle bekleyen, ilk işe girdiğimden benden çok sevinendi. Bir defa bile esirgemedi benden "Oğlum" lafını. Sevd, kızdı, yine sevd, anneydi o, annemdi. Tuttuğu o minik eli hiç bırakmadı. Hastanede başucundaydım. Bu defa ben ıslak havlular koydum alnına. Yüzüne karışan saçlarını usulca topladım. O büyük sonu birlikte bekledik. Yan yana ve el ele...

lan bir yetişkin vardır. Üstelik onu sevmesi konusunda bir beklenti söz konusudur. Yeni bir eve taşınmak, çevre veya okul değiştirmek, yeni arkadaşlara, akrabalara alışmak veya ev içindeki yeni düzen ve kurallara uyum sağlamak onun için bir sıkıntı olabilir. Eğer üvey annenin çocukları varsa durum daha da karışık olacak, ev kalabalıklaşacak, hafta içi hafta sonu geliş gidiş trafiği artacak, düzen değişecektir. Çocukların hayatlarındaki tüm kayıplar ve değişiklikler; anne-babalarının boşanması veya onlardan birinin ölümü ile birlikte başlayan, hayatları üzerinde çok az kontrol sahibi oldukları duygusunu kuvvetlendirecektir. Çoğu çocuk içindeki bu stresi öfkeli davranarak, her şeye itiraz ederek, ken-

dilerinden istenen şeyleri yapmayarak, kardeş ya da arkadaşlarıyla sık sık kavga ederek, okul başarılarının azalmasıyla ya da içine kapanarak, depresif ve endişeli olarak gösterir.

Bazı anne-babalar, eski eşlerinin hayatındaki yeni kişiye cephe alarak çocuklarını kendi taraflarına çekmeye çalışırlar. Bu durumda çocuklar aslında hoşlanacakları üvey anneye karşı kendilerini korurlar. Hoşlansalar da aksi yönde davranırlar. Çelişkiler ve suçluluk duygusuyla dolu bir hayat içinde olurlar."

Bırakın çocuğu, bir yetişkin için bile yeterince sıkıntı verici olabilecek bu durumda çocuğun olumsuz ve tepkisel davranışlarının sebebinin

Üvey anne kendisini kabul ettirme ve yeni düzene uyum sağlamayla ilgili zorluklar, endişeler yaşarken anne veya babasının yeniden evlenmesiyle hayatında hiç beklemediği bir sayfa açılan çocuk için de durum hiç kolay değildir.

anlayıp süreci doğru yönetebilmek çok önemli görünüyor. İyi bir üvey anne olup olmamak burada devreye giriyor belki de. Bu noktada Kaplanoğlu "İşte çocuğun bu durumlar nedeniyle davranışlarındaki olumsuzluğu yönetebilecek, çocukla rekabete girmeyecek, babayla kurduğu dengeli ilişki ile huzurlu bir ortam sağlayacak, annelik çabasında olmak yerine anlayışlı davranan bir yetişkin modeli ile yaklaşım, kişiyi yeterince iyi bir üvey anne yapacaktır." diyerek konunun üvey anne cephesinden nasıl ele alınması gerektiği konusunda oldukça faydalı ipuçları sunuyor.

Eşinin çocuğunu kabullenmiş olmak aslında her şeyden önce bir niyet ortaya koymaktır. Gerisi bundan sonra gelecektir. Psikolog Aynur Sayım da eşlerden birinin diğer eşin çocuğunu kabul duygusunun önemine vurgu yaptıktan sonra ekliyor: "Kişi bu duruma kendisini yeterin-

ce hazır hissetmiyor ise sorunun niteliğine göre bireysel terapi veya aile terapisi alınmasını öneriyoruz."

ÜVEY ANNEYSİZ...

Dikensiz bir gül bahçesi olmayan hayatlarımızda yaşanan bir fırsat ve imtihan olarak hissesine üvey annelik düşenler için kanımızca her şeyden önemli olan halis bir niyettir. Kendi mutluluğu, eşinin ve onun çocuklarının, varsa kendi çocuklarının mutluluğu için eşinin çocuklarını, yeni hayatını ve onun getireceği sorumlulukları kabullenmekle başlayacaktır pek çok olumlu gelişme. Buraya kadar söylediklerimizden üvey annenin kendisini yok saymasından ve adamasından bahsetmediğimiz anlaşılacaktır. Zaten belki de bu durumda yapılacak en büyük hatalardan biri ön yargıların ya da beklentilerin oluşturduğu kaygı ile fazlaca verici ve doğal olmayan bir davranış tarzıdır. Aynur Sayım do-

Dikensiz bir gül bahçesi olmayan hayatlarımızda yaşanan bir fırsat ve imtihan olarak hissesine üvey annelik düşenler için kanımızca her şeyden önemli olan halis bir niyettir.

ğallıktan uzaklaşan kişinin hatalar yapabileceğini söyleyerek uyarıyor: "İlgi eksikliği gibi fazla ilgi ve tolerans da ciddi sorunlara sebep olur."

Çocuğun üvey anneli yeni hayata daha çabuk adapte olması, durumu kabullenmesi için her şeyden önce zamana ihtiyaç olduğunu unutmamak önemli görünüyor. Prof. Dr. Nevzat Tarhan, bu zaman zarfında çocuğa kendisinden üvey anneyi öz anne yerine koymasının beklenmediğini, annesiyle kendisinin arasına kimsenin giremeyeceğini, üvey anneyi kendisini sevecek ve yardım edecek bir kişi gibi kabul edebileceğini, bu birlikteliğin herkesin yaşamını kolaylaştıracağını anlatmanın, onun durumu kabullenmesini çabuklaştıracağını ifade ediyor ve önemli bir hususa vurgu yapıyor: "Anne-çocuk ilişkisinde iki sözden biri sevgidir fakat sevgi tek başına yetmez. Saygı sevgiden önce gelmelidir. Kendisine saygı duyulduğunu hisseden çocuk

"Öz annenin çocuğuyla iletişimde normal karşılanacak, eleştirilmeyecek, üzerinde durulmayacak pek çok husus, üvey anne ve üvey çocuk söz konusu olduğunda dikkatli, eleştirel ve peşin hükümcü bakışlara maruz kalmaktadır."

bir süre sonra aynı davranışı örnek almaya başlar ve sağlıklı bir ortam yaratılabilir.” Şeyda Kaplanoğlu da bu konuda şunları söylüyor: “Ona değer vermek, büyük bir insanla konuşuyormuş gibi konuşmak, çocukça tepkilerine izin vermek gerekir. Çocuğu takdir etmek, olumlu özelliklerini övmek, yargılamamak, alay etmemek, küçümsememek, inatlaşmamak, sevdiğini söylemek, saçını okşamak, gece üzerini örtmek gibi duygusal ve davranışsal çabalar aradaki bağı kuvvetlendirecektir. Gözlerinizdeki sıcak bir bakış bazen iletişim için yeterli bile olabilir. Onu beğenmediğinizi, onaylamadığınızı, sevmediğinizi hissediyorsa bu konunun sebebi farkında olmadan verdiğiniz sözlü ya da sözsüz bir mesaj olabilir. Bu konunun nedenlerini kendiniz için değerlendirebilirsiniz.”

BABANIN TAVIRLARI ÖNEMLİ

Üvey anne-çocuk iletişiminin başarısında babanın rolü çok önemlidir. Başlarda çocuk üvey anneye karşı olumsuz tepkiler gösterebilir, ona karşı ön yargılı davranabilir. Bunların olabileceğini bilen baba, çocuğu üvey anneyi kabullenmesi konusunda zorlamaz. Prof. Dr. Nevzat Tarkan, babanın üvey anne ile çocuk arasında bir problem yaşandığında, olayı iki tarafı da dinleyerek nesnel bir şekilde değerlendirdiğini çocuğa hissettirmesi gerektiğini söylüyor: “Babanın yaklaşımı önemlidir, çocuk babasını bir avukat gibi değil, bir hâkim gibi görmelidir. Çocuk ‘Ben

ne yaparsam yapayım babam benim yanımda.’ dememeli ama doğru davrandığı takdirde babasının yanında olacağından da emin olmalıdır.”

Kaplanoğlu da çocuğun gösterdiği istenmeyen tepkiler karşısında babanın her iki tarafı da birbirine anlatan, özellikle taraf tutmayan tarzının yardımcı olacağını belirterek şu noktalara dikkat çekiyor: “Öz anneye yönelik olumsuz konuşma ve yaklaşımlarda bulunulmaması gerekir. Ayrıca ilişkide yaşanan keyif ve huzur, çocuğun kendini o aileye ait ve değerli hissedeceği yaklaşımlar, çocuğun üvey anneyi daha kolay kabul etmesini sağlayacaktır.”

ÜVEY ANNELER İÇİN KÜÇÜK İPUÇLARI

Öncelik evlilik ilişkisine verilmelidir. Mutlu çift, çocuklarına daha iyi ebeveynlik edecektir.

Öz ve üvey ebeveyn ailedeki her çocuğa ayrı ayrı, özel zaman ayırmalıdır. Bu, çocukları daha iyi tanımayı ve yakın ilişkiler kurmayı sağlayacak, eşle rekabete girmeyi engelleyecektir.

Disiplin ve kararlar biyolojik ebeveynin sorumluluğudur. Üvey ebeveynin sorumluluğu konusundaki sınırlar da ortaklaşa belirlenmelidir. Uyguladığında da desteklenip onaylandığı çocuğa belirtilmelidir.

Çocuklara üvey anneye hitap konusunda baskı uygulanmamalı, hitap şeklini kendilerinin seçmelerine izin verilmelidir.

Düğün törenlerine isterlerse katılmalıdırlar.

Duygu ve düşüncelerine saygı gösterilmeli, olumsuz paylaşımları konusunda aktif dinleyici olunmalıdır.

Öz ebeveynleriyle ilişkiler konusunda değişiklik olmamasını sağlayarak aralarında sorun yaşandığında arabuluculuk yapılmalıdır.

Yeni gelenekleri oluşturmamın yanında eski ilişkideki gelenekleri de canlı tutmak çocuklara süreklilik duygusu verir ve onları rahatlatır.

Her çocuğa eşit davranılmalı ve eşit disiplin kuralları uygulanmalıdır.

DAĞARCİK

Ateş pahası

Kanuni Sultan Süleyman bir gün maiyetiyle birlikte ava çıkar. Aniden sağanak yağışın başlaması üzerine karşılarına çıkan ilk eve sığınır. Ev sahibi ocakta ateş yakar, misafirler elbiselerini kuruturlar. Padişah bir ara yanındakilere: "Şu ateş bin altın eder." der. Yağmurun iyice artması neticesinde padişah ve adamları geceyi orada geçirmeye karar verirler. Ev sahibi, sabah evden ayrılırken borcunu soran padişaha "Bin bir altın." cevabını verir. Fiyatın şaşkınlıkla karşılanması üzerine de "Ateşin değerini siz biçtiniz, konaklamanın bedeli ise bir altındır." der.

TAVAN ARASI

Ayrılık Çeşmesi

Kadıköy'de bulunan Ayrılık Çeşmesi, tarih boyunca ayrılıkların şahidi olmuş. Osmanlı Dönemi'nde Anadolu'ya sefere çıkacak ordu bu çeşmenin başına gelir ve burada kamp kurarmış. Üç gün boyunca askerlerin aileleri, sevdikleri buraya gelir, askerlerle vedalaşır, padişahın gelmesi ile de ordu hareket eder. Birbirini seven o kadar çok kişi bu çeşmenin önünde ayrılmış ki adı "Ayrılık Çeşmesi" olarak kalmış.

2018 Türk Dünyası Kültür Başkenti "Kastamonu"

Kazakistan'ın Türkistan kentinde 5 Aralık 2017 tarihinde düzenlenen Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı Daimi Konseyi (TÜRKSOY) 35. dönem toplantısında Kastamonu, "2018 Türk Dünyası Kültür Başkenti" ilan edildi. Yaklaşık 375 bin nüfusa sahip Kastamonu; tarihi, kültürel özellikleri ve doğasıyla ilgi çekiyor. Yüzde 65'i ormanla kaplı, geniş flora ve faunaya sahip olan Kastamonu aynı zamanda 170 kilometrelik kıyısıyla Karadeniz'in en uzun sahil şeridinde sahip.

KISA KISA

Dibek Kahvesi

Dibek Kahvesi bir kahve çeşidi değil ülkemi-ze has bir kahve pişirme yöntemidir. Kahve çekirdeklerinin içerisine hindistancevizi, kakule, mercan köşkü, zahter gibi çeşitli baharatlar eklenerek "dibek" adı verilen havanlarda dövülmesi ile elde edilir. Dibek kahvesi normal kahveden farklı olarak iri parçalıdır. Dişlerin arasında kalan bu parçalar çiğnenerek kahvenin ağızda bıraktığı rayihanın ömrü uzatılır.

Mars'ta yaşam bir bakteriyle başlayacak

Dünyadan gönderilecek bazı özel bakteriler ve su yosunları ile Mars'ı yaşanabilir kılmayı hedefleyen projesiyle 11. sınıf öğrencisi Sudenaz Çelik, Brezilya'da düzenlenen "Mostratec" proje yarışmasında 800 proje arasında matematik, fizik ve gökbilimleri dalında dünya birincisi oldu. Mars'a gönderilecek "formidyum" adı verilen bakteri, buzulların üstünde güneş ışığını emerek buzulu eritecek siyah pigment salgılayacak. Buzulların erimesiyle havaya salınan karbondioksit ve amonyum atmosfere yükselince atmosfer kalınlaşacak, sera etkisi göstermeye başlayacak. Böylece yansıyan güneş ışınları tutulacak ve Mars ısınmaya başlayacak.

TAKVİM YAPRAĞI

Ayasofya Camii müzeye dönüştürüldü.
(1 Şubat 1935)

Resmi Gazete çıkmaya başladı.
(7 Şubat 1921)

Medeni Kanun kabul edildi.
(17 Şubat 1926)

Çanakkale Savaşı başladı.
(19 Şubat 1915)

Hocalı Katliamı yapıldı.
(26 Şubat 1992)

BİLİM İÇİNDE BİLİM

Isırgan otu neden ısırır?

Isırgan otunun gövdesinde ve yapraklarında, temas edildiğinde ciltte tahrişe neden olan formik asit (Karıncalarda da bulunur.), histamin, asetilkolin, serotonin adlı kimyasal maddeler içeren ince tüyler vardır. Camısı yapıdaki bu tüyler hafifçe dokunulduğunda bile kırılırlar ve içlerindeki kimyasal maddeler deriye geçer. Bu maddeler deride bölgesel olarak acıya, kızarıklığa, şişkinliğe, kaşıntıya ve uyuşmaya neden olabilirler.

PORTRE

Türk akademisinde ilk profesör:
Hulusi Behçet

Dünya tıp literatüründe kendi adıyla bilinen "Behçet" hastalığını tanımlayan Ord. Prof. Dr. Hulusi Behçet, Türk akademisinde profesör unvanını alan ilk kişidir. Frengi teşhisi, deri hastalıkları konusundaki çalışmaları, Behçet hastalığını buluşu dolayısıyla 1975 TÜBİTAK Hizmet Ödülü Hulusi Behçet'e verilmiş, 1 Ekim 1996'da hatırası için gümüş para basılmıştır. Ortaya koyduğu çalışmalarla çağa damgasını vuran Türk bilim adamı, 196 kalıcı eser bırakarak 20 Şubat 1889'da aramızdan ayrılmıştır.

Bir Anekdöt

Prof. Dr. Hulusi Behçet, öğrencilerinden boynunda lekeler olan bir hastayı muayene etmelerini ister. Muayeneden sonra zihinleri sadece teorik bilgi ile dolan öğrencilerin tanı ile ilgili düşünceleri Hoca'yı ikna etmeye yetmez. Elindeki alkollü pamukla lekeli bölgeyi sildiğinde öğrenciler hayretle lekelerin sadece kirden ibaret olduğunu görürler. Kliniğe henüz ayak basan tıbbiyeliler, sadece teorik bilginin doğru tanıya götürmeyeceğini deşerine paha biçilmez bir tecrübe yaşayarak fark ederler.

Ebeveyn-çocuk ilişkisini güçlendirmede 5 altın kural

DR. MEDİHA ÜRKMEZ

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı / Aile Eğitimsi

Çocuklarımız hızla büyüyor ve bizden aldıklarını gelecek nesillere taşıyorlar. Onlarla bağımızı güçlendirmemiz, ilişkimizi güzelleştirmemiz toplumsal bağlarımızın da güçlü ve sağlıklı olması anlamına geliyor. Kendilerine ait inanışları, hayat tarzları ve bizden bağımsız yaşamları oluşmadan önce çocuklarımıza saygılı olabilirsek, dürüst davranabilirsek "Elimizden geleni yaptık." diyebiliriz. Onlara şart-sız bir sevgi sunabilirsek yarınlarımıza umutla bakabiliriz.

E

beveyn-çocuk ilişkisi, hayatımızın en değerli ve önemli ilişkilerinden biridir. Bu ilişki, anne-babanın varlığında da yokluğunda da ömür boyu kişinin hareketlerini, duygularını ve düşüncelerini şekillen- dirir. Anne-babaların tutum ve davranışları çocuk üzerinde kalıcı tesirler bırakırken, çocuğun yaşan- mışlıkları da anne babasını derinden etkiler. Kısa- cası anne-baba-çocuk ilişkisi; üzerinde düşünmeyi, emek vermeyi ve güçlendirilmeyi hak eder.

Şimdi etraftan duyduğumuz şu sözleri inceleyelim:

- Bizden her şeyini saklıyor.
- Bize karşı çok saygısız davranıyor.
- Gücenmemizi, merak etmemizi, üzülmemizi hiç önemsemiyor.
- Evin, ailenin meseleleriyle hiç ilgilenmiyor.

-Yorgun muyuz, parasız mıyız, üzgün müyüz, hiç düşünmüyor.

-İhtiyacı olmasa bir gün arayıp sormaz.

Bu gibi cümleler kuran ebeveynlerin, çocuklarıyla ilişkilerinden memnun olmadıkları ortadadır. Bu, gerçekten her iki taraf için de üzücü ve zorlayıcı bir durumdur. Oysa çocuğumuz kaç yaşında olursa olsun, onunla ilişkimizi daha da güzelleştirmek mümkündür.

Peki, ne yapmalıyız?

Öncelikle ilişkinin temelinde neyin yer aldığı, çocuğumuzla aramızdaki iletişimin hangi rengi taşıdığının farkında olmalıyız. İlişkimizi asla ihmal edilmemesi gereken bazı sabit değerlerin üzerine bina etmeye özen göstermeliyiz. Huzursuzluk veren beraberlikleri, özlenen birliktelikler haline getirmek için beş kurala dikkat etmeliyiz:

1 | DOST OLMAK

Çocuklarımızla ilişkilerimizi istenir ve özlenir hâle getirmede çok etkili bir tutum da onları düşman gibi görmemek, onlarla hasımmış gibi uğraşmamaktır. Çocukları karşı cephede görmek, anne-babanın en kolay düşeceği tuzaklardan biridir. Bu duruma düşen ebeveynler; devamlı çocuklarının eksiklerini görür, açıklarını araştırır, hata avcılığına girişirler. Çocuğun her hareketinde eleştirecek bir taraf bulurlar. Çocuk eğitimini hataları yakalamaktan, tenkit etmekten ve düzeltmekten ibaret zannederler. "Ben düzeltmeyeceğim de kim düzeltecek?" diye düşünürler. Bütün dikkatlerini çocuğu yanlış bir şey yaparken yakalamaya verirler. Evet, anne-baba çocuğun ilk eğitimcisidir. Ama eğitim sadece hatalar üzerinden sürdürülmez. Doğru davranışların fark edilmesi de eğitimde hayati değere sahiptir. Güzelliklerin

takdir edilmesi, iyi hareketlere teşekkür edilmesi onların tekrarlanması ve sonunda alışkanlık hâline gelmesini sağlar. Çocuğun hatalarına geçici olduklarına inanarak bakmak, olumluya odaklanmak, acemiliklerinde hoşgörülü olmak eğitimin başarılı olmasının şartlarındandır. Böyle davranıldığında çocuk, sevilerek eğitildiğini fark eder. Yalnız eksikleri görüldüğünde ise sevilmediğini, kendisine karşı olumsuz ve düşmanca bir tavır alındığını hisseder. Kısacası anne-babalar, çocuklarını yanlış yaparken yakalamak üzere değil, doğru davranırken yakalamak üzere izlemeye çalışmalıdır. Çünkü doğru davranıştan sonra teşekkür ve takdir gören çocuk, hep doğru davranmaya çalışacaktır. Bu küçük fark, çocukla ebeveyn arasında düşmanca duygular yerine dostane duygular oluşturacaktır.

2 | SAYGI GÖSTERMEK

"Küçüklerini sevmek, büyükelirini saymak" insan ilişkilerinin güzel olması için yeterli bir söz değildir. Küçüklere de saygı göstermek gerekir. İnsan yavrusu anne karnından itibaren saygıyla muamele görmeye layıktır. Çocuğa saygı; onun ihtiyaçlarını, isteklerini, duygularını, hayallerini önemsemektir. Tekliflerini dinlemek, yapılabilirse uygulamak, yapılamaz ise çocuğa nedenini anlatmak; zevklerini, planlarını, kendi çapında projelerini, günlük olaylar hakkındaki düşüncelerini ve çıkarımlarını merak edip can kulağıyla dinlemek; arkadaşlarını devamlı eleştirmemek, onların eksiklerini söyledığımız kadar güzel özelliklerinden de söz etmektir. Gelecek hakkında-

ki hayal ve hedeflerini aşığılamamak, toplum içinde tenkit ve nasihatte bulunmamaktır.

Saygı gösterilen çocuk, saygılı davranmayı öğrenir. Bir başka deyişle, saygı görmek istiyorsak saygı göstermeliyiz. Elini kaldırıp bağırarak "Bana ne be!" diyen bir çocuğa anne ya da babası sakin bir ses tonuyla "Ben sana hiç böyle bağırarak bana ne dedim mi?" diyebilecek kadar temiz bir geçmişe sahipse çocuğun bu tavır çok devam etmez. Çocukların veya gençlerin kimi zaman saygı sınırlarını aşabileceklerine hazır olmalıyız. Böyle durumlarda onlara karşı hâlâ saygımızı muhafaza edersek doğruyu ve güzeli öğreneceklerdir.

3 | BİR ŞARTA BAĞLI OLMADAN SEVMEK

Genelde çocuklarla konuşurken, "Uyursan seni severim, uslu durmazsan sevmem."i "İyi not alırsan severim, kardeşinle kavga edersen sevmem." gibi cümleler kurarız. Böyle cümlelerle bir anlamda sevgimizi alet ederek istediklerimizi onlara daha kolay yaptırma yolunu seçeriz. Aslında çocuklarımıza en öfkeli olduğumuz anda bile onlara ait bir sevgi vardır içimizde. Fakat öfkemizden dolayı abartılı konuşup sözü nefrete getirebiliriz. İşte bu şekilde konuşmalar, çocukla sevgi dolu bir bağ kurmamızı engeller. Mecburiyetten, korkudan ibaret bir bağ ise bizi birbirimizden uzaklaştırır. Bu bağ, gönülden geçmeyen, çocuğu bencilileştiren, ana-babasını memnun etmeyi önemsiz hâle getiren bir bağlıdır.

4 | DÜRÜST DAVRANMAK

Çocuğumuz hangi şartta olursa olsun yalan söylemeyeceğimizi bilmelidir. Beraber olduğumuz zaman boyunca beyaz yalan, pembe yalan, laf oyunu, dalavere, sözü evirip çevirme gibi davranışlarımızı yakalamamış olmalıdır. Elbette söyleyeceklerimizi erteleme hakkımız vardır. Ancak yalan söyleme hakkımız hiçbir zaman yoktur. Anne baba olarak "Sana şimdi bunu anlatamam." diyebilmeliyiz. Ama onu atlatmak, oyalamak, dikkatini başka yöne çevirmek ya da merakını gidermek için keşinlikle yalan söylememeliyiz. Yetişkinlere olduğu kadar çocuklara da dürüst davranma mecburiyetinde olduğumuzu bilmeliyiz.

5 | GÜVENMEK

Çocuklarla ilişkide güven sözü konusu olduğunda, ebeveynler "Önce bu işi düzgün yaptığını göreyim de sonra güvenip eline vereyim." diye düşünürler. Bunun olabilmesi için çocuğun o işi sayısız kere izlemiş, birçok defa da denemiş olması gerekir. Çünkü çocuklar bir işi hiç denemeden, sadece görmekle, ebeveynin beğeneceği kadar düzgün yapamazlar. Tecrübeli annelerin, büyükannelerin bildiği bir başka gerçek de çocukların büyük işlerine çok küçükken heves ettikleridir. İşte ebeveynliğin püf noktası buradadır: Çocuk bir işi isterken ona güvenip denemesine fırsat vermek, ilk denemelerinde yakınında bulunup yanlışlarını görmesine müsaade ederek desteklemek.

Eskiden yetişkinler çocukların daha erken yaşta sorumluluk almasına izin veriyorlardı. Şimdi ne yazık ki çocukların erken yaşta istekleri dikkate alınmıyor; yıllar geçtiğinde de çocuk büyüdüğü için o işi beğenmiyor, ilgilenmiyor, üstleniyor. Kendi başına giyin-

me, yemek yeme, bahçeyi sulama, kek çırpma gibi işleri denemelerine izin verilmediğinde güven hisleri zedeleniyor. Hâlbuki çocuk bir işi istediğinde onu öğrenmeye hazırdır; büyüğün yanında yapabildiği kadar yapmasına izin verilmeli, ona güvenilmelidir. Hiç eline verilemeyecek kadar ağır ve riskli bir iş ise birkaç sene sonra bunu yapabileceğine ikna edilmelidir.

Çocuğunu izleyerek ona vereceği sorumlulukları ayarlamak ebeveynlik hüneridir. Bir çocuğa güvenmek ve sorumluluk almasına izin vermemek ne kadar yanlışsa, erkenden büyüklere ait sorumlulukları çocuğa yüklemek de o kadar yanlıştır. Ağabey ya da abladan devamlı kardeşine bakmasını istemek bu duruma örnektir. Büyüklerin üstlenmesi gereken görevleri bir çocuktan beklemek, ona haksızlık etmektir. Bu tutum çocuğu olgunlaştırmaz aksine akranları gibi yaşamasını önlediği için onun ruh sağlığına zarar verebilir. Dolayısıyla çocuk ve sorumluluk arasındaki dengeye dikkat edilmelidir.

Pazarıcı Sedat

BETÜL ŞATIR

Ç

ocuksu bir gülümseme yayıldı ince dudaklarına... Aklına, annesinin başörtüsünü burnuna dayayıp uyuduğu günler geldi. Bu yemenilerde annesinin kokusu yoktu. Eminönü'nün hanlarının şikâyet dolu kokuları sinmişti hepsine. Çantasına dallarıyla gülleriyle bir çiçek bahçesi doldurmuştu yine. Semt pazarlarının yolunu tutmuştu bir kez daha. Her gün çuval eskisi tezgâhını açıp ekmek parasını çıkaracak bir panayır buluyordu. Kapaşılan başörtüleri, elleriyle seçiyordu. Elindeki mallar çabucak tükenince zevkli olduğu için gururlanıyordu. As-

linda sadece tok gözlüydü. Çok az bir gelire sattığı için kadınların hücumuna uğruyordu. Çekmeceler dolusu eşarplarına yenisini eklemek isteyen kadınlarla doluydu şehir. Bir tane daha ve bir tane daha... Unutulmak ve güvelere ziyafet olmak üzere doluyordu çekmecelerin eşarplara ayrılmış olan kısımları...

Yazmacılar yokuşunu inerken alışveriş yapan çiftlere bakıyor ve Esmâ'yı buraya getirmenin hayalini kuruyordu. Geçtiği dükkânların camlarına geniş omuzlu, uzun boylu silüeti yansiyordu. Arada bir kendisini izliyor, saçlarına şekil veriyordu. Valizini peşinden sürüklerken elmacık kemiklerinden başlayıp boynuna kadar yüzünü sıvazlıyordu. Hamalların bağrışmaları, daracık sokaklarda sıkışmış kamyon hırıltısıyla kaynaşıyordu.

Güneşin solmuş fosforu, yağmurun haberini veriyordu. Kanserli şehrin bağırtıları arasında, meşhur pazarların her an toplanmaya hazır tezgâhlarından biri de Sedat'ın çuval eskisiydi. Üzerine yerleştirdiği rengârenk örtülerden fark edilmeyen sevimsiz sık dokunmuş bez parçası. Pazarıcılar, müşteriler kadar zabıtaları da kolluyorlardı. Tiz bir düdük sesi, şehrin gürültüsünü bastırınca büzülme maharetine sahip branda tezgâhlarını sürükleyerek dar sokak aralarına sıvışıyorlardı. Bu sefer bastırın yağmurdu. Büyük bir gürlemeyele dağıtmıştı günün telaşesini. Eğreti pazarıcılara mesai bitimi demekti bu.

İşini bitirip mahallesine yaklaşınca tarifsiz bir heyecan duyardı. Her zamanki köşeyi dönerken menekşe sadeliğinde bir güzellikle karşılaşır ve bir gülümseme gözlerini parlatırdı. Ne yolunu ne dilini bildiği aşkı onu gülümseten. Bazen rastlamadığı da olurdu. Böyle zamanlarda yakıcı bir his duyar, anlık kuruntu ve kıskançlıklar beynini kemirirdi. Sevgisini açık etmenin bir yolunu bulamamıştı. Belki bir söz, bir bakış, utangaç bir tebessüm ile itiraf ediyordu. Ama sözlere dökülmüş kesinleşmiş değildi. Adı konulmamıştı. Mutluluk veren bir acı ile Esmâ'yı anımsadı. Güzel rastlantıya

İşini bitirip mahallesine yaklaşınca tarifsiz bir heyecan duyardı. Her zamanki köşeyi dönerken menekşe sadeliğinde bir güzellikle karşılaşır ve bir gülümseme gözlerini parlatırdı.

izin veren bahtının şaşkınlığıyla gerildi yüzündeki mimikler.

Çok ciltli kitapların basılı sayfalarında ne anlattığından habersiz, o da insana özgü duygularla yaşıyordu aşkını. Esmâ, sokağın köşesinde uzak, erişilmeyecek bir yıldız gibi ışıldadı... Sedat, çağrısız gelen evlilik düşüncelerine sevinirken buldu kendisini... O içindeki duygunun içtenlikli bir aşk olduğunun farkındaydı ama Esmâ henüz hiçbir şey bilmiyordu. Yüreği sevecenlikle eriyordu Sedat'ın.

Ertesi gün, hayallerinin tozpembe sahnesinden hayatın gürültülü ve zahmetli sabah-

larından birisine daha uyan-
dı. Bir zamanlar gül esansları
kokan şehrin kalabalığında
sıradan bir figüran oluyor-
du işine giderken. Kıyame-
te kadar söylenecek bir aşk
şarkısı olduğundan habersiz,
kentin kaldırımlarını adımlı-
yordu. Ne Galata Kulesi'nin
esrarı ne Süleymaniye Cami-
si'nin ihtişamı ne de Surların
hikâyesi onu ilgilendiriyor-
du. Her gün yanlarından,
gururlu bir ilgisizlikle, cahil
bir habersizlikle geçiyordu.
Oysa kalbiyle bakmasını
bilen herkes; o sokakların
içine sinmiş keskin kokulu
hatıraları, kederleri ve gül
rayihasını hissedebildi. Sert
adımlarını hedefine mevzi-
liyordu. Kavrulmuş susam
kokusunun içinden hızla ge-
çerek Eminönü'nün yolunu
tutuyordu. Her zamanki alış-
verişini yapıyor, çıktığı yoku-
şun inişinde düşünceli adım-
larını sıralıyordu. Geçtiği ara-

sokakların birinde duraksadı
bir gün. Telaşlı korna sesle-
rine aldırarak zorunda kala-
rak kenara çekildi. Böylece
dikkatini çeken vitrine daha
fazla yaklaşmıştı. Bu şimdiye
kadar gördüklerinden, aldık-
larından, sattıklarından, be-
ğendiklerinden çok farklıydı.
Hem kumaşı hem deseni çok
başkaydı. Bu eşarby Sedat'a
göre ancak çok özel birisi
taşıyabilirdi. Yoksa hangi ka-
dın taksa gölgesinde kalırdı.
Spotların eşliğinde, onlarla
yarışır gibi parlıyordu. Bu
asil ışıltıyı yakıştıracacağı sade-
ce bir kişi vardı yeryüzünde.
Eksik kalan resmi ancak Es-
ma'nın güzelliği tamamlaya-
bilirdi. Gülümsemesinin bile
direnemediği o soylu acı,
yüzünde sürekli asılı duru-
yordu Sedat'ın. Yüzüne bir
utangaçlık yapışıyordu bun-
ları düşünürken.

Pahası bir haftalık kazancı-
na denk gelmişti. Aklından,

**İçeriden
belli belir-
siz duyulan
Kur'an tila-
veti gönlünü
büyük bir
huzurla dol-
durmuştu.
Bu ferahlık
içine doluyor
ve o büyük
boşlukta
gürültüyle
yer arıyordu
kendisine.**

telafi etmek üzere birçok ta-
sarruf tedbirini hayata geçir-
mişti. Bütün bunlara değe-
cek ve sevgisini anlatacak bir
girişimin içerisinde plansızca
ilerliyordu... Esma'yı o kadar
güzel yapan gönlünün safi-
yeti idi aslında. Ruhundaki
iyi niyet, hiç terk etmediği
çocuksuluğu, utangaç gön-
lünün gel gitleri...

Taşınması zahmetsiz bavulu
ile yürürken poşeti sıkıca tut-
tuğunu fark etti. Dinlenmek
üzere oturduğu cami avlu-
sunda, paketi kimselere gös-
termek istemeden kucağına
gömdü. Duyduğu aşka çok
uygun bir fon çalındı kulağı-
na önce. İçli bir sela, ardın-
dan yanık bir ezan. Duygu-
sallığını, heyecanını bastıran,
yatıştıran bir sesti bu. Ne-
dense bu zamana kadar al-
dırmadığı bir çağrı. Bu dave-
te icabet eden onlarca insan
Sedat'ı incitmeden merdi-
venleri çıkıyorlardı. İçeriden

belli belirsiz duyulan Kur'an tilaveti gönlünü büyük bir huzurla doldurmuştu. Bu ferahlık içine doluyor ve o büyük boşlukta gürültüyle yer arıyordu kendisine. Sükûnet, içindeki eksikliği fark etmesini sağlamıştı. Bir şeyler mırıldanarak mukabele etmek istedi içindeki coşkuya. Hiç bir şey söyleyemedi. Hazırlıksız, tedariksiz gibiydi bu gösterişsiz cezenbenin karşısında. Boş veremedi. Gönlündeki genişlik endişeye dönüştü. Meridyenlerde gezinen ezan sesi yorgunluğuna, kederlerine, kafa karışıklığına ne de iyi gelmişti.

Babasıyla gittiği bayram ve Cuma namazlarının neşesini takınarak abdest aldı, ardından camiye girdi. Arayışlarının, hayattan beklentilerinin, yaşadığı iç sıkıntılarının bu mabette giderek yok olduğunu, hafiflediğini hissediyordu. Yoksunluğunu, dilindeki tutukluğu, içinde büyüttüğü kara sevdâyı küçük ve sıcak, yoksul ve samimi, içe dönük ve derin yalnızlığını unutuyordu böylece. Bir değişim yaşamaktaydı. Sesi duyulmayan gürültülü bir farklılaşmanın başlangıcıydı yaşadığı. Yekpare kederleri, kıyısından köşesinden deliniyor ve içinden cerahat akıyordu sanki. Dedesinin şefkatle terennüm ettiği nasihatleri hatıralarının gözenekleri arasından uç vermeye başlamıştı saniyeler içinde. Tutup çekti ve çözdü sanki bütün bilmecelerini. İçine dolacağı en doğru anlamı bulduğunu hissetti. Bir yağmur ferahlığı gibi gönlünü yıkadı bu serin duygu. Yitirdiği bir sırrı yeni-

den bulmuş gibiydi. O andan itibaren kor ateşlerin içinde serinliği, bir sicim suda derinliği bulduğuna o kadar emin olmuştu ki. İçini ısıtıran bu ürperişle beraber adeta yaşıyor olmanın yara bere almadan ödenemez bedelini rahatlıkla ödemeye başlamıştı.

İlerleyen günlerde askere gidecek, komando olarak daha da kavi bir hâle, sarsılmaz bir güce kavuşacaktı. Endişe edilen ömrüne de mahallede bekleyişini sürdüren Esmâ'ya da yolunu gözleyen yoksul annesine de hiçbir şey olmayacaktı. Her gücün ve kudretin üstünde olan Allah'a güvenip dayanan Sedat'a ve onu bekleyenlere yine sonsuz güç ve kudret sahibi olan Rabbi kefil ve mukayyet olacaktı. Hayatı güç devşirme yarışına girmeden yalnız Allah'ın önünde eğilerek, yalnız O'ndan yardım isteyerek, bir gülü koklama zarafetinde bir kul olarak mutlu mesut yaşayacaktı. İçinde yaşadığı ve gerçeklik denilen cezaevinin dışına çıkabilmişti ya daha ne olsun.

Hayatın karmaşıklığının altında yatan aslında o zarif basitlik düğümünü çözmüştü işte. Cebine çaresiz attığı hüsrancı bir çıkarp hafiflemişti. Hayatı gündüzlerin yoğunluğuna tahsis edilmiş bir yorgunluk ülkesi olmaktan çıkacaktı böylelikle. Nöbetini tuttuğu gençlik yılları daha anlamlı devam edecekti bundan böyle. Minareden süzülüp tenine değen ve bedenini ürperten bir ses, hayatının anlamını bulmasını sağlamıştı.

Babasıyla gittiği bayram ve Cuma namazlarının neşesini takınarak abdest aldı, ardından camiye girdi. Arayışlarının, hayattan beklentilerinin, yaşadığı iç sıkıntılarının bu mabette giderek yok olduğunu, hafiflediğini hissediyordu.

Yaramaz çocuk yoktur!

HÜLYA AKBUL ÇAKIR

Uzman Sosyolog/ Sistemik Bireysel, Çift ve Aile Terapisti

Çocukların ebeveynleri tarafından "yaramaz çocuk" olarak nitelendirilmeleri genellikle çocuklarda istenmedik davranışlar görüldüğü durumlarda olur. Evde kendi kendisini ebeveyninin istediği kadar meşgul edemeyen, usluca oturmayan, annesinin temizlediği evi dağıtan, koşturan ve her konuda uyumlu olmayan çocuklarımızı genelde yaramaz çocuk olarak isimlendiriyoruz. Hatta gitmiş olduğu misafirlikte, çerez tabaklarına uzanmasından sağa-sola hoplaması ve zıplamasına kadar tüm davranışları ile anne-babanın itibarı sarsılıyor ve onlara göre

olmaması gereken bir hâlin tezahürü oluyor yaramazlık.

Ancak sağlıklı bireyden bahsedebilmek için sağlıklı gelişim sürecinden ve bu süreç öncesinde de çocukluğun doğasından bakmak gerekir olaya. Çocuklar bir buçuk-iki yaşına kadar keşfetme dönemindedirler. Etrafı, çekmeceleri ve çevreyi karıştırırlar, dağıtırlar, her şeyi atarlar ve çeşitli denemeler yoluyla yaşadıkları ortamı tanırırlar. Bu, sağlıklı gelişimlerinin en temel ihtiyacıdır. Bu süreç sonrasında çocuğun fırtına göre verilen eğitim ve terbiye dâhilinde ebeveynin çocuğa yaklaşım şekli, onun davranışlarıyla bu süreci ebe-

Şayet çocuk, yaramazlık yaptıkça dikkat çektiğini fark ederse bu hareketlerinin dozu daha da artıracaktır. Böylelikle bu çocuklar ilgi ihtiyaçlarını negatif motivasyon ile karşılamış olurlar.

veynine yansıtma biçimi olarak kendini göstermektedir. Zira çocuklar anne karnında dar ve korumalı bir bölgeden dünyaya merhaba dedikleri andan itibaren gerek kucağa alındığında gerekse yatağa konulduğunda bedenine yakın temas eden bir sınır ile beraber yaşarlar. Kocaman bir yatağa yatırılan bebeğe, çevresine havlu veya battaniye ile sınırlar koyup onun koca yatakta elini ve ayağını salladığında dokunma yoluyla sınırlarını belirlemiş oluyoruz. Hatta büyüklerimizin yıllardır uyguladığı ve modern eğitim dünyasının yeniden gündemine aldığı kundaklama yoluyla, çok ağlayan bebeklerimize anne

karnındaki sınırlı ve güvenli ortamı anımsatarak onların sakinleşmelerini sağlıyoruz.

Çocuklar iki yaş sonrası dönemde de aynı sınırlara farklı bir metot ile ihtiyaç duymaktadırlar. Bu dönemde sınırların çizilmesinde en temel kelime olan "Hayır!" ile tanışmaları önem arz eder. Burada anne-babaların çocuklarının her istediklerini yerine getirip sonra da "Neden bu çocuk yaramazlık yapıyor?" diye şikâyet etmeleri ne kadar tutarsız ise "Hayır!" dedikten sonra sözlerine uygun davranmamaları bir o kadar tutarsızdır.

Sınır ve kurallar çocuklar için hayati ihtiyaçtır. Bununla içinde yaşadığı dünyada hem kendileriyle hem diğer canlılarla hem de olaylarla baş etmeyi öğrenirler. Atalar "Boğaz dokuz boğumdur." demişler. Yani bir sözü söylemeden önce o sözü boğazın her boğumundan teker teker geçirerek ve söylediğimizin nasıl bir sonuç doğuracağını düşünüp uygunluğunu tartarak söylemeliyiz. Daha sonrasında ise "Evet dönüşecek bir hayır mı diyoruz, ya da hayırlarımız itiraz üzerine çok çabuk evete dönüşebiliyor mu?" sorusunu kendimize sormalıyız.

Ne anı kurtarmak için söylenen bir evetin faydası vardır ne de sadece "Hayır." demiş olmak için söylenen bir hayırın. Önemli olan eveti de hayır da nedenini ve hedefini bilerek söylememizdir.

Bu noktada diğer önemli bir konu da toplumumuzda bir-

çok yetişkinin ve anne-babaların sessiz, sakin ve kuzu gibi oturan çocukları akıllı olarak tanımlamalarıdır. Aslında bu durumun çocukların doğasına aykırı olduğunu vurgulamamız gerekir. Çocuklarla ilgili böyle bir beklentiye girmek yanlıştır. Zira bu tür aşırı uyumlu çocuklar ebeveyni günü kolay kılarsa da uzun vadede problemlerli çocuklar olarak da kendilerini gösterebilirler. "Yaramaz" olarak adlandırılan çocukların ise yaptıkları hareketlerle yetişkinlerin, anne-babalarının isteklerinin ve beklentilerinin dışına çıkmış olmakla damgalanmalarının yanlışlığını da belirtmeliyiz. Şayet bir çocuk yaşına uygun olmayan ve beklenenin aksine davranışlar sergiliyorsa aslında orada bulunan insanlara ciddi bir mesaj veriyor demektir.

Çocuklar bir buçuk-iki yaşına kadar keşfetmek döneminde-dirler. Etrafı, çekmeceleri ve çevreyi karıştırırlar, dağıtırlar, her şeyi atarlar ve çeşitli denemeler yoluyla yaşadıkları ortamı tanırlar. Bu, sağlıklı gelişimlerinin en temel ihtiyacıdır.

"Ben de buradayım!", "Beni de görün ve benimle ilgilenin!" ya da "Bende bir şeyler yolunda gitmiyor!" çağrısı ile yardım talebinde bulunuyor demektir. Bu çocukları yaramaz olarak adlandırmak yerine verdikleri mesajı iyi anlayıp onlara eğilmeli ve çözüme yardımcı olmaya yönelmeliyiz.

Bazen onları oyuncaklara ve hediyelere boğmak, göstermemiz gereken ilgiyi bu şekilde tamamladığımız algısını oluşturabiliyor. Asıl olan, onlarla geçirdiğimiz ve sadece onlara odaklandığımız vaktir ki ihtiyaçları olan da budur. Şayet çocuk, yaramazlık yaptıkça dikkat çektiğini fark ederse bu hareketlerinin dozunu daha da artıracaktır. Böylelikle bu çocuklar ilgi ve ihtiyaçlarını negatif motivasyon ile karşılamış olurlar.

Buradan hareketle vurgulamamız gereken nokta şudur: "Yaramaz çocuk yoktur! İhtiyaçları giderilmeyen çocuk vardır!" O hâlde, çocuklarımızın maddi ihtiyaçlarını gidermeye gayret ettiğimiz gibi duygusal ihtiyaçlarını da gidermeye gayret etmeli, onları olumsuz hareketlerinden ziyade olumlu hareketlerinde dikkate alarak davranışlarını pozitif yani olumlu motive edip bu davranışların karakter hâlini almasına yardımcı olmalıyız.

Gül koklamak için gül tohumu ekmeli, suyunu ve güneşini eksik etmeyerek onu severek büyütmeliyiz. Deve dikenini veya kaktüs tohumu ekersek gül bitmeyeceğini bilmeliyiz.

Hayal et bakalım

AYŞE MACİT
DKAB Öğretmeni

Ş

İmdilerde kocaman bir genç kız olan yeğenim, altı yaşındayken "Teyze, cennet nasıl bir yer?" diye sormuş, ben de cenneti hayalimdeki güzellikleriyle tasvir etmişim: "Allah iyilik yapan insanların buluşması için cennet adını verdiğimiz çok güzel bir yer yapmış. Orada senin de çok seveceğin birçok güzellik var. Güzel yiyecekler, kıyafetler, oyun alanları daha neler neler... Bir hayal et bakalım." Beni pür dikkat dinleyen bu küçük kızın gözleri korkuyla kocaman açıldı. Fark ettim ki benim en son kurduğum cümledeki "Hayal et." ifadesi onun zihninde "hayalet" şeklinde yankı bulmuş ve konudan uzaklaşıp o kelimeye odaklanmıştı. Gülmekten kendimi alamadım ve altı yaşında bir çocuğa hitap ettiğimi fark ederek konuşmayı sonlandırdım.

Çocuklar hangi yaş grubunda olurlarsa olsunlar okudukları veya duydukları soyut kavramları çokça merak ediyor ve bunları zihinlerinde somutlaştırmaya çalışıyorlar. Onların bu meraklarının vaktinde ve yeterince karşılanması inanç dünyaları açısından önem arz ediyor.

Biz inananların cennet ve cehennemle ilgili bilgisi ancak Allah'ın ve Hz. Peygamber'in

bildirdikleriyle sınırlıdır. Bu kavramları onların anlattığı kadarıyla bilir ve kendi zihnimizde somutlaştırmaya çalışırız. Kendimizin dahi kısıtlı bir bilgiye sahip olduğu bu konularla ilgili çocukların sorularına cevap verirken de dikkatli olmamız gerekmektedir.

Çocukların cennet ve cehennem kavramıyla ilgili merak ve soruları Allah, ölüm gibi kavramlarla birlikte ortaya çıkmaktadır. Gerek ebeveynlerinden gerekse çevreden, Allah'ın var ettiği ödül ve ceza mekânı olarak veya vefat eden birinin gideceği yer olarak duyarlar ilkin cennet-cehennem kavramlarını. 4-6 yaş dönemindeki bir çocuk, bir şekilde duyduğu bu kavramların gizemine kapılarak daha çok merak eder ve sorgulamaya başlar. Cennet ve cehennem nerede? Nasıl yerler bunlar? Herkes cennete girebilir mi? vb. soruları çokça duyarsınız etrafınızda 4-6 yaş döneminde bir çocuk varsa. Bu dönemdeki çocuklara, cennette bulunan nimetlerin, iyilik yapan ve Allah'a inanan insanlar için yaratıldığı söylenebilir. Çocuğun hoşuna gidecek bazı güzelliklerin de orada olacağı ifade edilebilir. Fakat burada dikkat edilmesi gereken nokta, nimet ve güzelliklerin çok ayrıntılı ve abartılı anlatımından uzak durmaktır. Aksi takdirde ço-

cuk bu dünyada kalmak yerine bir an önce o nimetlere ulaşmak için cennete gitmek isteyecektir. Aynı şekilde vefat eden sevdiği bir yakınının cennete gittiği kendisine söylenen bir çocuk da bir an önce ona kavuşmak için ölüp cennete gitme isteği duyabilecektir.

Cehennem ise sormadığı sürece 4-6 yaş dönemindeki bir çocuğa bahsedilmemesi gereken kavramlardan biridir. Yaptığı bir yaramazlık nedeniyle, cehennemle cezalandırılacağı asla söylenmemeli; cehennem tasvirleri, kimlerin cehenneme gideceği gibi konular kesinlikle çocuğun gündemine getirilmemelidir. Şayet çocuk bu konuyla ilgili bir soru sorarsa çok sınırlı ve net cümlelerle cevap verilmelidir. Örneğin; "Cehennem nasıl bir yer? Cehennem beni de yakar mı?" gibi sorularına "cehennemin çocuklara zarar vermeyeceği ve çocukların cehenneme girmeyecekleri" söylenerek cevap verilebilir. Anne ve babasının cehenneme gitmesinden ve onlardan ayrılmaktan korkan bir çocuğun bu korkusu; çocukların cennette sevdikleriyle hep beraber olacakları söylenerek giderilebilir. Özellikle bu dönemdeki çocuklara Allah anlatılırken insanları cehennemine atan ve türlü eziyetlere maruz bırakan bir yaratıcı imajı kesinlikle sunulmamalı; Allah'ın bağışlayıcı ve merhametli olması dolayısıyla kullarına cenneti hazırladığı vurgusu yapılmalıdır.

7-11 yaş dönemi çocukların cennet ve cehennem tasavvurlarında somut öğelere rastlanabilir. Bu yaş dönemin-

deki kız çocuklar cenneti sık kıyafetlerin, güzel evlerin; erkek çocuklar ise güçlü hayvanların ve hızlı araçların bulunduğu bir yer olarak tarif edebilirler. Bu yaş dönemindeki cennet-cehennem tasavvurlarında erkek çocuklarda güç-hız, kız çocuklarda sevgi-merhamet merkezli bir bakış söz konusu olmakla birlikte, her iki grupta da somutlaştırma vardır. Ailelere düşen görev, bu dönemdeki çocukların cennet ve cehennem tasavvurlarına büyük müdahalelerde bulunmadan soyut düşünme sürecine geçişi sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmesine yardımcı olmaktır.

13-15 yaş dönemi çocuklara, soyut düşünebildikleri için, cennet veya cehenneme gidecek kişilerin kişilik özelliklerinden bahsedilebilir. Bu dönem çocukları için cennet ve cehennem kavramlarının anlatımı onların ahlaki olgunluklarını sağlamaları için yardımcı bir unsur olarak kullanılabilir. Fakat cennet bir rüşvet yeri imajıyla, cehennem de affin olmadığı bir yer algısıyla anlatılmamalıdır.

Farklı yaş dönemindeki çocukların cennet ve cehennem kavramlarıyla ilgili sorduğu sorulara vereceğimiz cevapların nasıl olacağı ve bu kavramlarla ilgili tasavvurlarına nasıl bir yaklaşımda bulunacağımız, üzerinde önemle durulması gereken konulardandır. Soyut düşünebilecek yaşta çocuklar için cennet-cehennem kavramlarının anlatımını, onların ahlaki gelişimlerine katkı sunacak şekilde fırsata dönüştürmeye çalışmak da yapacağımız en iyi işlerden biri olacaktır.

Biraz sarı biraz mavi

DR. HAFSA FİDAN VİDİNLİ

inci Hanım, pek bir sevgi doludur, büyük küçük ayırt etmez korur kollar herkesi. Muayenehanesi alt katta, bazen ziyarete giderim onu. Onca vukuatıma rağmen kovmaz beni hiç odasından. Geçenlerde tezgâhın üzerindeki su ısıtıcısını devirmez miyim? İçindeki su kaynar değilmiş Allah'tan. Canhıraş, sulardan kaçayım derken enjektör battı her yanıma. İnci Hanım müdahale etti hemen, "Seni yaramaz, kendi kendine iğne de oldun bak sonunda, neyse ki boştu enjektörler." deyip sırtımı sıvazladı. Dosyam kabarkı hasılı.

Mahalleden taşınmayı düşünüyor son günlerde. Çok üzüldü çocuklar, ben de. Doğma büyüme bu-

ralıyım. İyi kötü hatıralarım var sokaklarında, kıyıda köşede ve dört duvar arasında. Eve geldiğimde daha yavru idim, İnci Hanım'ın çocukları aralarında paylaşamadılar beni. Bacaklarımdan öyle bir çekıştirdiler ki ilk günden ayıracaklar sandım. Sonra İnci Hanım'ın deyimiyle beni sevmeyi öğrendiler yani anlamaya başladılar dilimden. O günden sonra ben de çok sevdim onları.

Yan apartmanda yaşayan komşular, Belediyeye şikâyet etmişler bizim evi ve muayenehaneyi. Müstakil evimizde kocaman bir aile gibiyiz, sesimiz solugumuz aslında bahçenin çitleriyle çevrili. Ne istedikler bilmem. İşittiğime göre daha steril, modern,

şehirli bir hayatmış aparman dedikleri. Ne demek olduğunu pek anlamadım. Sahi bir de bu hayat öyle hayvansı kokuların yayıldığı ortamlardan uzak olmalıymış. Belediyeden istedikleri cevabı alamamış olacaklar ki kapıya dayandılar ellerinde kazma kürekle. Meğer küçük çiftliğimizde kendi halinde yaşayan irili ufaklı hayvancağızlardan korkuyorlarmış, onlar saldırırsa diye hazırlıklı gelmişler. Benim gördüğüm bütün hayvanların tırsığı idi.

İnci Hanım, gürültüleri duyunca elinde neşterle çıkageldi bahçe kapısına. Korkmayın canım, hikâyenin bir yerinde bir neşter görünce mutlaka bir şeyler kesilecek diye düşündünüz değil mi? O, sinema filmlerine has bir durum. Neyse ne diyordum? Neşterin ucunda bir miktar kan! Kapıya dayanan komşulardan kısacık sarı saçlı olan kadın bağıra çağıra kaçmaya başladı. "İkellik ikellik! Mahallede hayvanları kesiyorlar, yetişin!" diyordu. Daha da ne laflar saydı giderken, kulaklarımı tıkamasam duyardım. İnci Hanım veteriner sabrıyla seslendi onlara: "Ben hayvanları tedavi ediyorum, nesi ikellik? Sizin, çocuklarınız

doğum gününde iki saatliğine sevinisin diye satın alıp iki gün sonra sokağa salıverdiğiniz hayvanları iyileştiriyorum. Bunlar şehirli hayvanlar, öyle sokağa salıniverince nasıl yaşasın zavalcıklar?"

Şehirlinin ne demek olduğunu o zaman anladım: Kendi başına bir hayat sürmeye muktedir olamayan varlıkların bir araya gelmesiyle oluşan bir topluluk. Oh ne güzel, kitaptan okur gibi söyledim! Şehirde, kitabın ortasından konuşmayı da öğrendim galiba. Bu sırada ilkelliğin de ne olduğunu kavradım. Neşterin ucunda kan varsa ilkel bir görüntü oluyor, ilkellik kan revan bir durum olsa gerek. O zaman modernlik, kanamanın görünür olmamasıyla ilişkili olmalı. Sterili zaten biliyorum. Geçen gün her yanımdı delen iğneler sterilmiş mesela, steril olmasaymış hastalanır hatta ölebilmemişim. Bu durumda komşuların istediği steril hayat, ölme ihtimalinin görünür olmadığı bir hayat olmalı kanımca. Neyse İnci Hanım'ın neşteri sayesinde o gün kurtulduk şehirli ve modern komşuların taarruzundan. Kazma kürek dışında başka alet edevatla bahçe kapısına dayanacakları güne kadar belki de.

Beni merak ettiniz, değil mi? Ailenin haylazı gibi göründüm muhtemelen size, belki en küçüğü. Aslında en küçük olduğum doğru. Beni kucaklarında taşırlar, sıcacık köşelere kıvrılır yatarım evde. Yumuşacık beyaz tüylerim var. Tam olarak gözünüzde canlandıramadınız mı? Peki, o zaman bir ipucu vereyim, zaten çok severim yumaklarla oynamayı. Bir gözü sarı diğer gözü mavi. Paylaşamıyor şehir(li)ler beni.

Ahsen-i Takvim'den Esfel-i Sâfilîn'e BİZİM HİKÂYESİMİZ

KÜBRA ASLAN

Nasıl kurtulacağız ayaklarımızı birbirine dolayan bu sarhoşluktan? Başımızda akıl, elimizde irade, kalbimizde vicdan ile terazinin hasen olan kefesine yükleyeceğiz amellerimizi. İyinin kötüye galebe çalması, mazlûmun zalime, ışığın karanlığa, hidayet in dalalete üstün gelmesi için birer diriliş eri olacağız.

E

sfel ve ahsen arasında bir imtihandır hayat.

Akıl balığ olduğumuz andan son nefesimizi verdiğimiz ana kadar esfel den uzak ahsene yakın bir kulluk ile yükümlüyüzdür. Bütün yapıp ettiklerimiz ve yapmayıp kaçındıklarımız rıza-i ilahi terazisinde tartılacak ve hüküm verilecektir. Bu yüzdendir ki iman edip teslim olmuş Müslümanlar olarak bütün gayret ve çabamız insanların en iyisinin örnekliğinde ahsen-i takvim sıfatına layık olmak içindir.

Ahsen-i takvim yani kıvama koymanın, biçimlendirmenin, madden ve manen doğrultmanın en güzel hâli. Yaratılışımıza çalınan iyilik mayasının tastamam tutmuş olduğunun göstergesi.

Allah'ın insanı en güzel biçimde yaratmış olması insanın idrak ve şuur sahibi bir varlık olmasını da beraberinde getirmiştir. Ucu bucağı bilinmeyen bu varlık âlemi içinde kadim bir konuma sahip olan insan, yaratıcısı tarafından ruhuyla ve bedeniyle tastamam donatılmış olmasının müjdesini "Biz gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık." (Tin, 95/4.) ayetiyle alır. Bu ilahi müjde bize huzur kaynağı olurken aynı zamanda sorumluluklarımızı da hatırlatıp artırmaktadır.

İnsan bilinen varlık âlemi içinde gerek fizyolojik gerekse ruhsal yetenekler bakımından en mükemmel bir surette donatılmıştır. Ta bezm-i elest'te başlamış

bir yaratılış hikâyesidir bu. "Ben sizin Rabbiniz değil miyim" (Araf, 7/172.) sorusuna "Elbette öyle!..." cevabını veren insan, varlık âlemindeki imtihan hakikatıyla baş başa kalmıştır. Böylece "... Allah onlardan razı..." (Beyyine, 98/8.) ilahi kelamı mucibince Rabbe dönmek için her anı gözlemlenen serüven başlamıştır.

Allah'ın rızasına uygun yaşamak, O'na hakkıyla kul (abd) olmak hiç şüphesiz insanın bedenine ve ruhuna şifadır. Ancak kulluk bilinci olan insanın niyetleri, amelleriyle anlam kazanır. İyi insan olmak ile iyilik yapan insan ol-

mak arasında şuur, idrak ve eylem farkı vardır.

İnsan fıtratı itibarıyla iyidir. Hz. Peygamber: "Her doğan fıtrat üzere doğar." (Müslim, Kader, 22.) buyurmuştur. Bu hadis insanın fıtrat itibarıyla iyi ve güzel olana meyilli olduğunu ortaya koymaktadır.

Yalanı söylemenin vicdani zorluğu, doğruyu söylemenin ise kalbimize verdiği huzur; yalanın kötü, doğruyun ise iyi olduğuna fıtratın şahadetidir. Hiçbir insan kendisi hakkında gıybet edilmesinden hoşlanmaz. İnsanın kalbine yük olan, nefret duygusunu besleyen bu kötü hasletler; yaratılışın reddettiği tabiattır.

Fabrika ayarlarımız ubudiyet, insaniyet ve tertemiz bir fıtrat üzere ise yeryüzünde şahit olduğumuz bunca kötülük nerden, kimin elinden çıkmaktadır?

Oluk oluk mazlum kanı akıtan el kimindir?

Ateş ve hava bizden öç alsın diye aklıyla atom, hidrojen ve kobalt bombaları yapan vicdan kimindir?

İnsanlığı takatsiz, nefessiz ve mecalsiz bırakıp yok eden gazlar icat eden o esfel ruh kimindir?

Bezm-i elest'te Rabbin tasdikleyen ruhlar ahsen-i takvim makamının muhafızıyken ne oldu insana? Ne oldu da dünya denilen bu misafirhaneyi ebedî bir meskenmiş gibi kendine yurt belleyip asli vatanının saf ve berrak olan o havasını unuttu?

Bir terazidir insan. Bir kefesi ahsen-i takvim, bir kefesi esfel-i sâfilin. Bir tarafı behişt (cennet), bahar, bahçe; bir tarafı zemheri (cehennem), soğuk, dalı budağı kırık. İkisi de insanın içinde, ikisi de insanın elinde. Ateş de insan, gül bahçesi de.

Bezm-i elest'te Rabbini tasdikleyen ruhlar ahsen-i takvim makamının muhafızıyken ne oldu insana? Ne oldu da dünya denilen bu misafirhaneyi ebedî bir meskenmiş gibi kendine yurt belleyip asli vatanının saf ve berrak olan o havasını unuttu?

Hafıza-i beşer nisyan ile maluldür. Unutmak insanın hem en büyük külfeti hem de en büyük nimetidir. Söz veren insan s/özünü unuttu. Fıtratıyla ters düşen kaviller ve hâller içerisine girdikçe unutmak nimeti bir külfete dönüştü. Ahsen-i takvim makamından düşerek esfel-i sâfilîn kuyusuna çakıldı. "Sonra onu (insanı) aşağıların aşağısına indirdik." (Tîn, 95/5.)

"Dikkat edin vücutta öyle bir et parçası vardır ki o iyi (doğru ve düzgün) olursa bütün vücut iyi (doğru ve düzgün) olur. O bozulursa bütün vücut bozulur. Dikkat edin o kalptir." (Buhârî, İman, 39.) diye buyuruyor Allah'ın Resulü. İylilik pınarı kalbini, kendi karanlık avuçlarının içinde

boğan insan, kendi iradesiyle ahsen makamından esfel çukuruna düştü. "Akletmiyor musunuz?" emrinin muhatabı olan insan akleden kalbi unutulunca nefis kötülükten başkasını emretmiyordu. İnsan şeytanın vesveselerinden başka her şeye kör ve sağır oluyordu.

Bir terazidir insan. Bir kefesi ahsen-i takvim, bir kefesi esfel-i sâfilîn. Bir tarafı behişt (cennet), bahar, bahçe; bir tarafı zemheri (cehennem), soğuk, dalı budağı kırık. İkisi de insanın içinde, ikisi de insanın elinde. Ateş de insan, gül bahçesi de. İbrahim de insan, Nemrut da. Putları yapan el de insanın, yıkan el de. Ne güzel söylemiş Asaf Halet Çelebi: "İbrahim! İçim-

Önce kendi içimizdeki putları devirecek, sonra kendi nefsinin kuyusuna düşmüş insanların kurtarıcı kervanları olacağız. "Medet" dedi mi bir mazlum imdadına ilk biz yetişeceğiz. Adalet diledi mi bir mahzun, uğradığı haksızlığın hesabını ilk biz soracağız.

deki putları devir elindeki baltayla / Devrilen putların yerine yenilerini koyan kim?"

İnsan... Rabbini bilmeyen insan. Nefsine köle olduğu için yaratılmış olmanın hüviyetini değil esaretini besleyip büyüten insan. Öz'ü gür olmayı cılızlaşmış vicdanına yem eden insan. "Hayvan hayvanlığıyla kurtuldu melek melekliğiyle. İnsan ise yalpalandı durdu." diyor Rûmî.

Peki, nasıl kurtulacağız ayaklarımızı birbirine dolayan bu sarhoşluktan? Başımızda akıl, elimizde irade, kalbimizde vicdan ile terazinin hasen olan kefesine yükleyeceğiz amellerimizi. İyinin kötüye galebe çalması, mazlumun zalime, ışığın karanlığa, hidayet dalalet üstün gelmesi için birer diriliş eri olacağız. Hayatı anlamlı yaşama kılavuzu olan Kur'an'ı bir an bile ayırmayacağız dimağlarımızdan.

"Rabbimiz! Kur'an'ı kalbimizin baharı, gözlerimizin nuru, üzüntümüzün cılası, tasamızın şıfası yapmanı istiyoruz." diyen kutlu Resul (s.a.s.) gibi sıratı müstakim üzere yol tutacağız. Elbet çetin olacak. "İnsanlar, deninip sınavdan geçirilmeden, sadece 'İman ettik.' demekle bırakılacaklarını mı sanıyorlar? Andolsun ki biz, onlardan öncekileri de sınamıştık. Allah, elbette doğru olanları ortaya çıkaracaktır; keza O, yalancıları da mutlaka ortaya çıkaracaktır." (Ankebût, 29/2-3.) Bu ayete iman etmişler olarak zorluğu da nimet bilerek yürüyeceğiz.

Önce kendi içimizdeki putları devirecek, sonra kendi nefsinin kuyusuna düşmüş insanların kurtarıcı kervanları olacağız. "Medet" dedi mi bir mazlum imdadına ilk biz yetişeceğiz. Adalet diledi mi bir mahzun, uğradığı haksızlığın hesabını ilk biz soracağız. Gıybet etti mi biri, sözünü ilk biz keseceğiz. Yalan söyledi mi biri, eğriyi ilk biz düzelteceğiz. İnsan dendiğinde akla gelmenin o tarifsiz neşvesi saracak içimizi. İyiliğin nüvesi olarak mayamıza çalınan hüsn, yapıp ettiklerimizle ahsene dönüşecek. Bir iken bin olacak insan. "Sizler

İnsan bilinen varlık âlemi içinde gerek fizyolojik gerekse ruhsal yetenekler bakımından en mükemmel bir surette donatılmıştır. Ta bezm-i elest'te başlanmış bir yaratılış hikâyesidir bu.

iman etmedikçe cennete giremezsiniz; birbirinizi sevmedikçe iman etmiş olmazsınız." (Müslim, İman.) hadis-i şerifindeki "birbirini sevmek" hakikatinin sırrına erecek.

Ahsen-i takvim kıvamında olmaya azmederse insan bu sır onu istikamet üzere kılacak. Bu sır zulmün kökünü kurutacak. Bu sır asırlar evvelinden bize, kalbimize bir zembil gibi inecek.

"Allah'ın şehit ya da peygamber olmayan öyle kulları vardır ki kıyamet gününde Allah'a yakınlıkları nedeniyle peygamberler ve şehitler onlara gıpta ederler."

Bu sözü işiten sahabeler:

"Kim bunlar Ya Resûlullah" diye sordu.

Allah Resulü:

"Bunlar akrabalık ya da aralarında dönüp dolaşan bir maldan kaynaklanan çıkarları olmaksızın sırf Allah rızası için birbirlerini severler. Onların yüzlerinde bir nur vardır ve onlar hidayet üzeredirler. İnsanlar telaşa düştüklerinde onlar korkuya kapılmazlar, insanlar hayıflanırken onlar üzülmazler." Allah Resulü bu sözlerinin ardından 'Haberiniz olsun Allah'ın sevgili kullarına korku yoktur. Onlar üzülecek de değildirler.' (Yûnus, 10/62.) ayetini okudu. (Ebu Davud, Büyü-İcare.)

Bu güzel kurtuluşa mazhar olmak ve ahsen-i takvim üzere yaşamak, ölmek ve haşr olmak duasıyla. Kalbimiz perdesiz, gayretimiz mübarek olsun.

Kaşığa gücü yeten gelsin

FATMA BAYRAM
Başvaiz/Üsküdar Müftülüğü

Kutlamalar insan ilişkilerini pekiştirmek ve canlı tutmak için vazgeçilmez vasıtalar. Hatta derler ki sağlıklı ailelerin ayırt edici özelliklerinden biri de kendine has gelenek ve kutlamalarının olmasıdır.

Haftanın bir günü herkesin katıldığı kahvaltı veya yemek sofrası; mübarek gün ve gecelerde düzenlenen küçük ziyaret ve tebrikleşmeler; bayram kutlamalarına dair her yörenin ve ailenin kendine özgü usulleri; cenaze, düğün, doğum ve sünnet merasimleriyle ilgili toplaşmalar... Bunların hepsi aileyi bir araya getiren, insanları birbirine yaklaştıran, yeni nesillerin ak-

rabalarını tanımasına yardım eden fırsatlardır. Ben bunlar içinde düğünlere dair birkaç küçük noktayı hatırlatmak istiyorum. Yok, çoğunuzun zannettiği gibi israf ve gösteri boyutuna değinecek değilim. Onlar cümlemizin malumu. Hiçbir masraftan kaçınılmayan bu şaşıklı düğünlerde benim ilgimi çeken ve hayretimi mucip olan şey davetiye- lere konan iki küçük ikazdır: "Davetiye iki kişiliktir." ve bundan da kötüsü "Çocuk getirilmemesi rica olunur."

Böyle bir davetiye aldığımızda –eğer küçükseler- önce çocuklarımızı kime bırakacağımızı düşünürüz. Sonra en güzel kıyafetlerimizi giyer, hediyemizi alır ve tatlı

Eskiden Anadolu kasabasında davetler cami minaresinden yapılır ve şöyle denirmiş: "Bugün filan yerde filan efendinin (düğün, sünnet vs.) daveti var, kaşığa gücü yeten gelsin!"

telaşımızdan bir mutluluk sezen ama bunun dışında bırakıldığı için şaşkın ve kırgın çocuklarımızı geride bırakıp a'dan z'ye her şeyin en ince ayrıntısına kadar planlandığı düğüne gitmek için yola koyuluruz. Üstelik sadece çocuklarımız değil, çoğu zaman evlerimizin bereketi büyüklerimiz de nasipsiz kalır bu davetlerden.

Organizasyon şirketleri tutulmuş, masalar taze çiçeklerle ve envaiçeşit dekor malzemeleriyle süslenmiştir. Her ayrıntı düşünülmüş; bu iş için günler, geceler harcanmıştır. Gelin görün ki mutluluk organizasyon şirketine havale etmekle elde edilecek bir şey değildir. Her şey tıkrı

tıkır işlemekte, gösteri ilerle-mekte ama havada kekrem-si bir tat dolaşmaktadır. Kusur ve eksiklerine rağmen koca-man bir cömertlikle, yaşlılar-dan çocuklara kadar herkese kucak açan kalender misafir-perverliğin ve işlerin ortakça yürütülmesinden doğan sa-mimiyetin ortalarda görün-mediği bu balo salonunda görünürde her şey tamdır. Tek eksik herkesin zoraki varmış gibi yaptığı katıksız mutluluktur. Ama ortamda-ki yapaylık ancak içtenliğin olduğu yerlerde bulunmaya kararlı olan neşeyi oradan sürüp uzaklaştırmıştır. Gün-ler hatta aylar öncesinden hazırlanan kıyafetlerin rahat-sızlığı ve sayısız detayla meş-guliyetin verdiği bitkinlik -ki bunların hiçbirisi davetlilerin rahat etmesi ile ilgili değildir-nedeniyle davet sahiplerinin misafirleri ile özgürce ilgile-nemeyişinden, çoğu zaman davetlilerin düğün sahiplerini göremeden davetten ayrılı-şından bahsetmiyorum bile...

Yeri geldikçe bu konular üze-rine düşünür, konuşurken

bugün komşularımdan biri çocukluğundaki düğün da-vetlerinden bahsetti. O za-manlar yaşadıkları Anadolu kasabasında davetler cami minaresinden yapılır ve şöyle denirmiş: "Bugün filan yerde filan efendinin (düğün, sün-net vs.) daveti var, kaşığa gücü yeten gelsin!" İşte bu davetler, çoğunlukla hazırlıkların el birliği ile yapıldığı, herkesin evinde kim varsa çekinmeden götürebildiği, yapmacıklıktan uzak, neşeli, mutlu davetlerdir. Bu davetlere hiçbir ayırım yapılmadan bütün insanlar gider; gari-banların, yaşlıların, fakir fu-karanın gönlü ve duası alınır; toplum tüm fertleriyle ortak bir amaç için bir araya gelir; aidiyet duyguları pekişir; çe-şitli kesimler arasında kin ve haset duyguları törpülenir; mahalle, köy canlanır ve neş-vünema bulur.

Efendimiz de düğünlere çağ-ırılacak kişiler arasında ayırım yapmayı şiddetle tenkit et-miş ve zenginlerin çağırılıp fakirlerin unutulduğu düğün yemeklerini en kötü yemek

Organizasyon şirketleri tutulmuş, masalar taze çiçeklerle ve envaiçeşit dekor malzemeleriyle süslenmiştir. Her ayrıntı düşünülmüş; bu iş için günler, geceler harcanmıştır. Gelin görün ki mutluluk organizasyon şirketine havale etmekle elde edilecek bir şey değildir.

olarak nitelemiştir. Kendisi düğünlerinde davet vermiş ve kaynakların bildirdiğine göre o günkü imkânları çerçeve-sinde farklı ikramlarda bulun-muştur. Buna değinmişken insanların kendilerini oldukla-rından daha varlıklı, daha eği-timli, daha şehirli, daha soylu vs. gösterme çabalarının nasıl bir trajediye dönüştüğünden ve iş merasimlere geldiğinde ödemesi yıllar sürecek borç-ların altına girmekten de bah-setmek gerek. Biraz da bu he-ves değil midir çocuğu, yaşlı-yı, fakiri bu davetlerin uzağı-na iten.

Konumlarımız, en azından ha-yata başladığımız nokta söz konusu olduğunda Allah ver-gisidir. Bizi belli kapasite ve imkânlar içinde yaratan ve sonraki çabalarımızın da kar-şılığını yine kendi takdir ettiği ölçülerle veren Allah'tır. Do-layısıyla konumlarımızla ba-rışık olmak, Allah'tan razı ol-maktır. Elbette durumlarımızı düzeltmeye ve her manada yükselmeye çalışacağız. Ama sonuçta ulaştığımız yere de razı olacağız. Bunu başaran insanlar Efendimizin yeri gel-diğinde et yemeği, yeri geldi-ğinde de hurma ve su ile verdi-ği düğün yemeklerini bilen ve o günkü hâli neye imkân veri-yorsa onunla yetinen, bundan gocunmayan, öyle değilmiş de böyleymiş gibi yapmayan insanlardır. Onların davetle-rinde kişi sayısı sınırlanmaz, ortalıkta çocuklar koşturur ve başka bir yan ürün sunul-madığından herkes oraya sa-dece davet sahibini kutlamak için gelir. Kaşığa gücü yetenin çağırıldığı böyle bir davete hiç rastlamamış olmak da büyük bir kayıptır.

ÖZ EVLAT

RAHİME ERGÜVEN

İnsanın sofrasında yetim bir çocuğun bulunması az nimet midir? Az şey midir, öksüz kalmış bir yavruya anne olmak? Minik bir kalbe yüreğinde yer açmak. Adı üvey, sevgisi öz anneler için açılır rahmet kapıları. O vakit lafı olmaz sofraya konan fazladan bir tabağın, iki gömlek fazla ütülemenin. Sevap pınarları kaynar durur. Kana kana içilir hem dünyada hem ahirette. Saf ve masum bir gönlü kazanmak yol açar rızayı ilahiye. Gökten mücevher yağar başımız üstüne.

ismail'e telefon ettim; "Oğlum ben çok fena oldum..." dedim, sözün sonunu getiremedim. Gözlerimi bir açtım ki hastanedeyim. İsmail başucumda oturuyor. Uyandığımı görünce sevindi. "Oğlum ben az önce sana telefon ediyordum. Sonra ne oldu da buraya geldim?" dedim.

Meğer ben telefonla konuşurken bayılmışım. İsmail fenalaştığımı anlamış. Hemen cankurtaran çağırmış. Sonra

da hanımına telefon etmiş. "Koş! Annem çok hasta. Galiba kriz geçiriyor. Hemen git, kapısını aç. Ben ambulans çağırdım." demiş. Zaten evlerimiz aynı sokakta. Gelin, apar topar koşmuş. O geldiği zaman ben elimde telefonla yerde yatıyordum. Hemen hastaneye kaldırmışlar. Benim dünyadan haberim yok. Ameliyat olmuşum.

Doktor, "Tam zamanında getirmişsiniz. Yoksa felç olurdu." demiş. İki gün yoğun bakımda kalmışım. İsmail iki gün boyunca

ca başımı da beklemiş. Bunu duyduğum zaman bir ağladım bir ağladım...

Bak işte böyle, ahretliğin görüşemediğimiz şu kısa zamanda neler yaşadı. Şimdi benim sana teşekkür borcum var. Hemen itiraz etme, var işte. Sen beni bir oğul sahibi ettin. Hem de hayırlı bir oğul... Hatırlıyor musun? Seneler önce bir akşam eşlerimiz maça gitmişti. Ben sana bizim evin balkonunda dert yanıyordum. O zaman İsmail'in babası yeni ölmüştü,

zavallı yavrucağ önce annesiz sonra da babasız kalmıştı. Çocuğa hiç kimse sahip çıkmıyordu. Geçici bir süre yanımda kalmasına rıza göstermişim ama sorumluluğunu tamamen üzerimize almak ağır geliyordu. Eşim ise ona abisinin emaneti olarak sahip çıkmak istiyordu. Öteki beriki, "Sen aptal mısın da el âlemin çocuğuna bakıyorsun. Dört tane amcası var. Hep siz bakacak değilsiniz ya. Biraz da onlar baksınlar." diyordu. Onlar öyle dedikçe ben bunalıma giriyordum. Hem anlatıyor hem ağlıyordum. Dinledin dinledin de ne dedin hatırlıyor musun? Hatırlamazsın belki de, çok uzun zaman geçti, ama ben hiç unutmadım. "Bir de tersini düşün." dedin.

Yüzüne baktım kaldım. Öyle demeni hiç beklemiyordum.

"Bu çocuğu evladın gibi kabul edip sahiplensen ne kaybedersin? Onu çocuklarından biri kabul et, bas bağrına. İki gömlek fazla ütülemekten, bir tabak fazla pişirmekten kaçacak biri değilsin. İnsanın sofrasında yetim bir çocuğun bulunması az nimet midir? Senin yerinde ol-sam onun bunun sözüne hiç aldanmam. Bu yavrunun sevabı sana dünyada da yeter ahirette de. Zaten gelmiş on yaşına. Sudan çıkmış hazır oğul. Bir çocuğum daha dünyaya geldi de. Kendi çocuğuna buyurduğun işi ona da buyur. Kendi hizmetlerini yapabilecek kadar büyümüş. Kendini o çocuğun yerine koy da düşün. Hiç kimse onu istemiyor. Kendisini ne kadar çaresiz hissediyordur kim bilir. Sen geniş gönüllü insansın. Yap bir büyüklük. Bırak basit insanlar dedikoduyla eğlene

dursun. Sen almazsan bu yavruyu hiç kimse almaz. Gökten mücevher yağıyor, aç eteklerini topla..." dedin.

Sen öyle deyince ben bir tuhaf oldum. İsmail'e baktım, bahçede senin oğlanlarla birlikte oynuyordu. Öyle boynu bükük öyle mazlum ve öyle sevimli geldi ki gözüme. O zamana kadar onu yük gibi görüyör, "Bu çocuğu benim başıma belâ etti" diye kocama öfkeleniyordum. O akşam "Ne var öfkelenecek?" diye düşündüm. İnsanın, annesi-babası ölen yeğenini yanına alıp da büyütmesinden tabi ne olabilir ki.

Eve gelince seninle konuştuklarımızı eşime söyledim. Öyle bir sevindi ki anlattım. O gece kararımızı verdik. Bizim çocuklara, "Artık

Anne-babası ölen İsmail'i yük gibi görüyor, "Bu çocuğu benim başıma belâ etti" diye kocama öfkeleniyordum. O akşam "Ne var öfkelenecek?" diye düşündüm. İnsanın, annesi-babası ölen yeğenini yanına alıp da büyütmesinden tabi ne olabilir ki.

İsmail bizim oğlumuz oldu. Bundan sonra hep bizimle yaşayacak." dediğimiz zaman "Yaşasın!" diye bağırıldılar. Ertesi sabah İsmail, herkesten önce kalkıp kahvaltıyı hazırlamama yardım etmişti. O günden sonra çok sakinleşti, eski hırçın hâlleri kalmadı. Biz onu bağrımıza bastık, o da bize sarıldı. İsmail seni çok severdi. Ne zaman senden bahsetsek, "Ben o teyzeyi çok seviyorum." derdi. Meğer balkonda seninle konuşurken konuştuklarımızı duymuş. Bir ailesi olacağı için pek bir sevinmiş.

Küçükken çilli, çıtı pıtı bir oğlancıktı. Devamlı gülerdi, gülmediği zaman hasta olduğunu düşünürdük. İsmail bizim eve şenlik getirmişti. Şimdi koca adam oldu, görsen tanıyamazsın. Bazen "O olmasa ne yapardım?" diye düşünüyorum. Bir zamanlar ona sahip çıkmamı yadırgayanlar şimdi imreniyor. Nasıl imrenmesinler? Taburcu olduğum zaman İsmail beni hastaneden çıkarıp dosdoğru kendi evine götürdü. Ben onu evlatlarımdan ayırt etmedim o da beni öz annesi bildi, sevdi saydı. Gün gelip de böyle hasta yataklara düşünce de ilk o evine buyur etti.

Ben İsmail'e iyilik yaptığımı zannederken aslında kendime iyilik yapıyormuşum. Şimdi o senin bahsettiğin mücevherleri bozdurup bozdurup harcıyorum. Allah senden razı olsun. Beni hayırlı bir evlat sahibi ettin. Kriz geçirdiğim zaman İsmail benim hayatımı kurtardı.

Biliyor musun, yakında bir de torunum olacak, babaanne olacağım. Gökten mücevher yağı-maya devam ediyor.

Uzansam çocukluğumun ellerini tutsam

FATMA ÇATAK

Konya Kur'an Kursu Öğreticisi

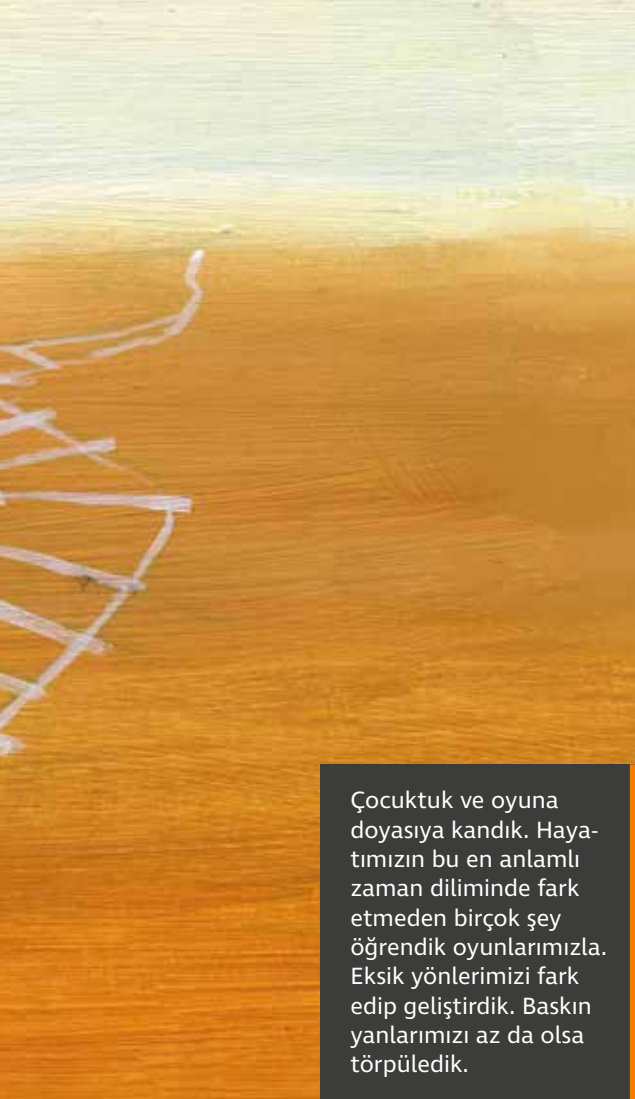
Hayatta kazanmak da kaybetmek de olacaktı. Hırsımızı yenmeliydik. Çocukluğun verdiği masumiyetle kimse incinsin istemezdik.

Sabah kahvaltıdan sonra başlayıp akşam ezanına kadar süren eşsiz zaman dilimleriydi çocukluk günlerimiz. Müstakil evde açmıştık gözlerimizi hayata. Konya'nın Meram bağlarında, baharda iğde ağaçlarının mis kokusunu soluduğumuz, üzüm asmalarının bahçe duvarlarını kapladığı, bahçelerde çeşit çeşit ağaçların olduğu bir mahallede başladık hayata.

90'lı yıllar... Henüz sadece televizyon, radyo ve yeni çıkan bilgisayarlar var... Biz zamane çocuklarının aksine bilgisayar, telefon karşısında değil; yaz kış demeden sokaktaydık.

Yaz tatilleri bizim için güneşte renk değiştirmek, ev gezmeleri, bisiklet sürmek, ağustosta açılan fuar, ödevsiz günler, doyasıya oyun demektir. Sabahleyin dışarı çıkar, "Mevlam kayıra" man-

tığıyla bir oyunu bitirip diğerine başlardık. Yorulup susayınca bizim bahçeye gider, akan musluğun altına avucumuzu açar, oradan kana kana su içerdik. Uzun yaz tatilimiz plansız ve programsızdı. Ama biz çok iyi bir ekiptik. Aklımıza bir şey geldi mi hemen organize olup oyun belirler, sonra görev dağılımı yapardık. O zamanlar bir gün gelecek bu günler burnumuzda tütecek diye düşünmezdik.

Çocuktuk ve oyuna doyasya kandık. Hayatımızın bu en anlamlı zaman diliminde fark etmeden birçok şey öğrendik oyunlarımızla. Eksik yönlerimizi fark edip geliştirdik. Baskın yanlarımızı az da olsa törpüledik.

Mesela yakan top oynar, "6 saydırma ve 3 pas bir oyun" gibi kurallar koyardık. "Ara kedisi", arkadaşlardan birinin söz dinlemeyip her oyunda yer almak isteyen kardeşi olurdu. Pas kapan kişi, yarak oyundan çıkan arkadaşını oyuna alma hakkına sahipti. Kural koymaya, kurallara uymaya, birbirimize sahip çıkmaya, insanları idare etmeye alışıyorduk böylece. Öğlenin sıcaklığı çöküp karnımızın acıktığımızı iyiden iyiye his-

sedince, hepimiz evlerimize koşardık. Peynir, zeytin, domates, salatalıktan oluşan bir ekmek arası hazırlar, hızlı hızlı yer, sözleştiğimiz saatte tekrar dışarı çıkardık. Bazen oyunun zevkine dayanamaz ellerimizde yiyecekler bahçe kapısına yönelirdik ki annem arkamızdan seslenir: "Çocukların canı çeker, bahçede yiyin, sonra oyununuza devam edin." diyerek bizi durdururdu. Annem haklıydı. Göz hakkı diye bir şey vardı. Kimi zaman ise oyuna dalıp öğün atladığımız da olurdu. Böyle zamanlarda da ekmek arası değil, anne azarı yerdik.

Okuldan eve dönüp çantalarımızı bırakıp dışarı çıktığımızda "Saklambaaaç oynayaaaan elim mum diksiinn!" melodisini duyardık sokakta. Bu sesi duyup da oyundan geri kalmak olur muydu hiç? "Elma dersem çık, armut dersem çıkma, çanak çömlek patladı" sözleri oyunun tekerlemeleriydi âdeta. Herkes kendi grubundan olana bu tekerlemeyle şifre vermiş olurdu. Grup oyununda taraflar, kazanmak ve kaybetmek vardı. Kimileri oyun sonunda ağlar, kimileri pür sevinç olurdu. Biz kızlar ağlayan arkadaşlarımızla kaldırıma oturur, onları teselli eder, gönüllerdik. Hayatta kazanmak da kaybetmek de olacaktı. Hırslımızı yenmeliydik. Çocukluğun verdiği masumiyetle kimse incinsin istemezduk.

Derken günler geçer, kış gelirdi. Kar yağması en büyük mutluluk sebebimizdi. Evde plastik adına ne bulursak; eskiyen leğenler, seleler, ça-

maşır sepetleri hepsini sokağa çıkarır, kızak yapardık. Akşama kadar değiştirdiğimiz kıyafetinin haddi hesabı yoktu. Ama annem bunun için beni hiç azarlamazdı.

Nihayet gün biter, akşam olur, babalar evine gelir, akşam ezanıyla bütün çocuklar içeri girmiş olur, sokak sessizleşirdi. Akşam ezanı bir çocuk için eve girme zamanıydı. Akşam vakitleri aile vakitleriydi.

O zamanlar belliydi kimin hırslı, kimin paylaşımcı, kimin duygusal olduğu. İnsan duygularını saklayamazdı oynarken. Zaaflar ortaya çıkardı. Oynarken birbirimize kızsak da küsmezduk. Bazen komşu teyze, kızlarına "arka çıkmaya" gelse de annesi gidince "bir daha annenizi buraya getirmeyin" mesajı verirdik. Sorunumuzu kendimiz çözebilirdik. Bizim için birlik olmak, birlikte olmaktı önemli olan. Birbirimizi korur, kollar, birimiz diğerimize arka çıkardık. Her oyunun bir baş tutanı veya lideri olurdu. Başladığımız işi bitirme azmini ve kararlılığını kazanıyorduk belki de oyunlarda.

Çocuktuk ve oyuna doyasya kandık. Hayatımızın bu en anlamlı zaman diliminde fark etmeden birçok şey öğrendik oyunlarımızla. Eksik yönlerimizi fark edip geliştirdik. Baskın yanlarımızı az da olsa törpüledik. Kimimiz lider karakterli idi, kimimiz kurallara uymaya meyilli, kimimiz merhametliydi.

Velhâsıl, iyi ki sokağımız vardı, oyun sokaktaydı. Farkına varmadan geleceğe güzel anılar biriktirmiştik.

MUHAMMED KÂMİL YAYKAN - MAHİR KILINÇ

RIZA KAYAALP İLE BAŞARI VE SPOR ÜZERİNE

Eğer çalışmayı bırakırsanız yenilmeye mahkûmsunuz. Ve unutmayın başarı ter dökmeden kazanılacak bir şey değil. Ben her an güreşi düşünüyorum ve hayatımı da buna göre inşa etmeye çalışıyorum.

Rıza Kayaalp 1989'da Yozgat'ta dünyaya geldi. İlkokulu köyünde tamamladı. Yaşıtlarından hep daha iri ve daha güçlü olduğu, kendinden yaşça daha büyük olanları dahi güreşirken mağlup ettiği için aile ve arkadaşlarının "Pehlivan" diye hiyap ettiği Rıza Kayaalp, 11 yaşında profesyonel güreş kariyerine ilk adımını attı. Yozgat Güreş Eğitim Merkezi'ndeki beş yıllık sporculuğunun ardından 16 yaşında Yıldızlar kategorisinde ilk Avrupa şampiyonluğunu elde etti. Daha sonra Ankara Aski Spor Kulübü bünyesinde güreşe devam etmeye başladı ve hâlen bu kulüp adına müsabakalara devam etmekte. Kariyeri başarılarla dolu olan Kayaalp, büyükler kategorisinde Dünya şampiyonluğunu üç kez, Avrupa şampiyonluğunu yedi kez, Üniversite Olimpiyatları şampiyonluğunu ise bir kez elde etti. 2016 Yaz Olimpiyat Oyunları'nda Olimpiyat ikinciliği kazanan millî güreşçimiz genç yaşına rağmen ülkemizde ve dünyada güreşin en önemli yıldızlarından biri olarak tanınıyor.

aşınızdan çok madalyaya sahipsiniz. Bu başarıları hayal edebiliyor muydunuz, spora ilk başladığınızda neler düşünüyordunuz?

Açıkçası bu kadar başarıyı hiç hayal edemezdim. Şöyle söyleyeyim. Küçükken bizden büyük abiler vardı. İkinci, üçüncü klasmanda başarılar elde ederlerdi. Onlara çok özenir, "Keşke onlar gibi olabilseydim." derdim. Onların eski fotoğraflarını görürdüm. Onlar bana çok cazip gelirdi. Bu kadar başarıyı bekliyor muydum diye sorarsanız ben bile beklemiyordum. Allah'a hamd olsun yaşıma kadar madalya kazandık Avrupa ve Dünya'da. Hayal ötesi diyelim buna.

Spor ile tanışmanız nasıl gerçekleşti, sizi spora özellikle de güreşe kimler, nasıl yönlendirdi?

Benim ailemde hiç güreşçi yoktu. Güreşçi tanıdığım da yoktu. Biz çocukluğumuzdan beri köyde yetiştik. O zamanlar da yaşlılarıma göre iri bir çocuktum. Köyde de çocukları güreştirme meşhurdur bilirsiniz. Beni de üç kuzenimle birlikte tek başıma güreştirirlerdi. Üçünü de yenerdim. Kendimden büyükleri de yenerdim. Kendimden çok çok ağır kiloları kaldırılabildim. Bundan dolayı bana hep pehlivan derlerdi. Öylelikle heves edindim.

Bilmiyordum güreşçi olacağımı hatta nasıl güreşçi olunur onu bile bilmiyordum. Sadece güreşçi olmak isterdim. Bu sporun ne kadar zor olduğunu da ilk antrenmanımda öğrendim. O zaman Allah bana kolaylıklar versin demiştim kendi kendime.

Yeri gelmişken şunu da belirtiyim güçlü ya da kaslı olmak bu sporda bir işe yaramıyor. Aşırı güçlü olup madalya alamayan pek çok insan var bu sporda. Eğer ben başka bir şeye yatkın olsaydım ya da güreş dışında başka bir işe yönelseydim benim için çok farklı bir tercih olacaktı. Doğru tercihtir aslında beni başarıya götüren. Bu seçimden dolayı da Allah'a şükürler olsun.

Bu sporla ilk tanışmam, ilk yönlendirilmem öğret-

menlerim sayesinde oldu. Dört ve beşinci sınıfta derslerime giren öğretmemin Neşet Altunpınar yönlendirdi beni. Onun çok yardımını gördüm. Amcam Şeref Kayaalp de çok uğraştı açıkçası. Sorup soruşturup bu spora nasıl başlayabileceğimi öğrendi o da. 11 yaşında alım yapılıyordu o zamanlar bu spora. İlkokul bittikten sonra. Ben de onu bekledim hevesle. İlkokuldan mezun oldum ve Yozgat Güreş Okulu'na kayıt yaptırdım seçmeleri kazanarak.

Kariyeri başarılarla dolu bir sporcusunuz. Bu başarıları kazanmak için nasıl bir çalışma sürecinden geçtiniz/geçiyorsunuz?

Tabii ki o yaşta çok ağır ve zor geliyordu. Şu anki antrenmanlara oranla çok hafif ama o yaşta ve yeni başlamış biri olarak zorlanıyordum. İlk başladığımda 43 kiloydum.

O günden bu yana programlı bir şekilde çalışmalarım devam ediyor. Antrenörlerim çok yardımcı oldular bu programları uygulamamda. Ama belli bir seviyeye geldikten sonra bu antrenmanlar sizin hayatınızın bir parçası oluyor. Antreman yapmadan duramıyorsunuz adeta. Eğer salona gelip antreman yapamazsam evimde mutlaka ağırlık idmanı yapıyorum. Bunun için evde özel bir oda oluşturdum. Hiçbir günümü boş geçirmemeye, her gün kendimi geliştirmeye gayret ediyorum. Bütün çalışmalarımı da hep güreş odaklı yapıyorum. Çünkü bu sporda "oldum" diye bir şey yok. Benimle birlikte güreşe başlayıp bugün sporu bırakmış pek çok arkadaşım var. O yüzden her gün

antrenmanlarıma devam ediyorum. Eğer çalışmayı bırakırsanız yenilmeye mahkûmsunuz. Ve unutmayın başarı ter dökmeden kazanılacak bir şey değil. Ben her an güreşi düşünüyorum ve hayatımı da buna göre inşa etmeye çalışıyorum.

Rıza Kayaalp'in en büyük hedefi nedir?

Allah'a şükürler olsun bana pek çok başarı nasip etti. Üç kez dünya şampiyonu, yedi kez de Avrupa şampiyonu oldum. Yıldızlarda, gençlerde, üniversite olimpiyatlarında da altın madalyalarım var. Her sporcunun hayali tüm başarıları bir de olimpiyatla

Allah'a şükürler olsun bana pek çok başarı nasip etti. Üç kez dünya şampiyonu, yedi kez de Avrupa şampiyonu oldum. Yıldızlarda, gençlerde, üniversite olimpiyatlarında da altın madalyalarım var. Her sporcunun hayali tüm başarıları bir de olimpiyatla taçlandırılmaktır.

taçlandırmaktır. Benim da hayalim olimpiyatlarda altın madalya kazanarak koleksiyonu tamamlamak. Allah inşallah bunu da nasip eder. 2020'deki olimpiyatlarda altın madalyayı kazanabilirsem zirvede bırakabilirim bu sporu. Ama o zamana kadar hem dünya hem de Avrupa şampiyonluklarımı arttırmak da isterim.

Ondan sonrasında ise yani güreş kariyerimi noktaladıktan sonra da Türk sporuna hizmet etmek istiyorum. Öğrendiklerimi bizden sonra gelecek yeni kuşaklara anlatmak, onların da başarılar kazanması için çalışmak istiyorum.

Gerek spor gerekse günlük hayatınızda kendinize kimleri örnek alıyorsunuz ve antrenmanlarınızda/hayatınızda bu örneklerden öğrendiklerinizi nasıl tatbik ediyorsunuz?

Başarılarını kendime örnek aldığım pek çok sporcu var tabii ki. Hem dünyadan hem de ülkemizden. Ama şunu kendime hep soruyorum: "Ortada bir başarı varsa niye o başarıyı ben de elde etmeyeyim?" Bunu soruyorum hep kendime ve çalışmalarımı bu şekilde gerçekleştiriyorum. Allah'a şükür başarıları kazananlardan oluyorum.

Ama burada şunu belirtmek isterim. Başarı ya da kazanılan madalyalar kişiyi değiştirmemeli. Asıl önemli olan bu başarıları kazandıktan sonra yine eskisi gibi olabilmek. Kişinin karakterinin ve başkalarına karşı davranışlarının değişmemesi gerekir. Ben hep buna inanıyorum. Dolayısıyla kişinin kendi hedeflerini kendisinin koymasını, ona göre çalışmalarını sürdürüp kendinden ve karakterinden taviz vermeden hedeflerine ulaşması gerektiğini düşünüyorum.

Kendi başarı yolculuğunuzdan hareketle sizleri kendisine örnek alan genç kardeşlerimize nasıl bir mesaj vermek istersiniz?

Öncelikle çok çalışmalarını tavsiye ediyorum. Ama ondan da önemli olan yeteneği bulabilmek. Eğer gönüllü olan kardeşimiz kendi yeteneğinden emin ise başarı muhakkak gelecektir çalışmalar sonucunda. Bu sporda güç önemli ama yetenek ve ça-

lışma olmadıktan sonra güçlü olmak pek bir işe yaramıyor. Tabii burada yetenekli olanları da bulup çıkarmak çok önemli.

Bir madalya aldıktan, başarı kazandıktan sonra da ısrarcı olmak gerek. Sonuna kadar gitmek gerek. Bu işi bitirene kadar sürekli başarıyı kovalamak gerek. Bir-iki başarı kazanmakla kişinin kendi özündeki değerler değişecekse bu kişiler başarılı olamazlar ve bunların örneklerini de üzülerek görüyoruz. Bu işe gönül vermiş kardeşlerimiz bu spordaki son gününe, son antremanına kadar başarıyı kovalamalıdır. Çünkü bir başarı kazandığınız zaman yalnızca siz başarmış olmuyorsunuz. Bu aynı zamanda sizin

ana-babanızın, takımınızın ve hepsinden önemlisi ülkenizin başarısı oluyor. Bunu da hiçbir zaman akıldan çıkarmadan çalışmalara aralıksız devam etmek gerekiyor.

Belli bir seviyeye gelindikten sonra bu değerler anlaşıyor. Ve halkımız, insanlarımız da sizden bir şeyler bekliyor. Orada işin maddi tüm boyutları devreden çıkıyor ve başarıya göz dikeyorsunuz. Beklenen başarıyı kazandıktan sonra az önce dediğim gibi yalnızca siz değil sizi destekleyen, size dua eden herkesi de mutlu ediyorsunuz.

Ama yeri gelmişken şunu belirtmek isterim. Ülkemizde maalesef spora verilen önem yeterli değil. Biz bunu tribünlerde fark ediyoruz. İnsanlarımızın, halkımızın salonlara daha çok gelmesini istiyorum. Sosyal medyada gösterdikleri ve bizi çok mutlu eden desteklerini salonlarda canlı canlı da görmeyi çok istiyorum.

Bir de genç kardeşlerimize şunu söylemek isterim. Bence sporunun en büyük destekçisi ve psikoloğu kendisidir. Önce iç dünyalarında kendileri ile barışık olsunlar ve kendilerini motive ederek çalışmalarına devam etsinler. İçlerindeki ateşi kendilerinden başka kimse güçlü bir şekilde haralayamaz.

Son olarak Türkiye Diyanet Vakfı'nın gönüllüsü olduğunuzu biliyoruz. Bu gönüllülük sizin hayatınızda neler değiştirdi? Bu faaliyetlerinizde unutamadığınız bir anıyı bizlerle paylaşır mısınız?

Dünyanın en önemli ülkelerinden biri bizim ülkemiz. Ve bu büyüklüğü nispetinde ihtiyaç sahiplerine hep yardım ediyorum. Türkiye Diyanet Vakfı bu yardım kuruluşlarının en önde gidenlerinden. Ben de Vakfımızın gönüllüsüyüm bir süredir.

Şimdi ülkemiz çok büyük bir ülke. Dünyanın en önemli ülkelerinden biri. Ve bu büyüklüğü nispetinde ihtiyaç sahiplerine hep yardım ediyor. Türkiye Diyanet Vakfı bu yardım kuruluşlarının en önde gidenlerinden. Ben de Vakfımızın gönüllüsüyüm bir süredir. Vakfımızla beraber dünyanın pek çok noktasında yardıma muhtaç kardeşlerimizle bir araya geliyoruz.

Burada şu çok önemli. Siz ne kadar güçlü bir ülke iseniz gittiğiniz yerlerin çeşitliliği ve sayısı da o derecede artıyor. Tabii bir de biz oralara gidenlerin pek çoğundan farklı bir amaçla, yardıma muhtaç mazlumlara el uzatmak amacıyla gidiyoruz. Oradaki insanlar sizin bu gönüllülüğünüzü görüp size daha sıkı bağlandığında bu durum, diğerlerinin hâliyle hoşuna gitmiyor. Güreşi bıraktıktan sonra bu tür yardım faaliyetlerine katılmayı ben hep öteden beri isterdim. Allah da bana bunu güreşi bırakmadan nasip etti. Türkiye Diyanet Vakfı ile bu tür faaliyetleri gerçekleştirmek, oradaki insanların gözlemindeki o ışığı görebilmek çok büyük bir mutluluk ve gurur vesilesi. Ailelerimizden uzak bir şekilde bayram kutluyoruz oralarda ama onlar da bu faaliyetlerden mutlu oluyorlar.

Oralardaki mazlumları görmek, o insanlara el uzatmak inanılmaz çok önemli. Bir de aynı minderdeki gibi siz oraya yalnızca kendiniz gitmiyorsunuz, siz o topraklarda ülkemizi ve bu ülkenin dört bir yanından yardım yapan tüm halkımızı temsilen gidiyorsunuz. Bu da insanda çok derin duygular oluşturuyor, oralarda bulunmak beni çok mutlu ediyor.

Gelelim anıya. Zanzibar Adası'na gitmiştik. Halkımızın gönderdiği kurban hisselerini oralardaki kardeşlerimize götürecektik. Kesim zamanı geldi. Büyükbaş kurbanlıkların yanındaydık. Ekibimizdeki arkadaşlar, basın mensupları ve oradaki yerel halk da vardı. O esnada büyükbaşlardan biri hareketlenmeye başladı. Boynuzu da maşallah benim kolum kadar uzun. O öyle etrafa saldırınca birden herkes panik oldu ve insanlar kaçışmaya başladı. Kurbanlık da benim yanımda hemen. Boynuzlarından tutmaya çalıştım ama elimden kaydı. Eğer tam kavrayabilseydim onu orada devirirdim ama tam da tutamadım. Karşısına geçtim ve zincirini yakaladım son anda. Tabii biraz boğuştuk orada. Allah'a şükür boynuzlarından bir darbe almadan hayvanı durdurabildim. Böyle heyecanlı bir o kadar da güzel ve unutamayacağım bir anı oldu benim içim.

Göz mideden büyüktür

Y illardır devam eden bir hatim günümüz var. E-mekli olduktan sonra da birbirimizi hiç bırakmadık. Ayda bir kez bir araya gelip Kur'an okur, okuduğumuz hatmin duasını eder, geçmişlerimize bağışlarız. Okumamız bitince ev sahibi ikramda bulunur. Herkes bir yandan afiyetle yemeğini yerken bir yandan da sohbet eder. Çaylar, kahveler derken akşama yakın bir dahaki ay kimde buluşacağımıza karar verip dağılırız.

Hatim günleri benim için adeta psikolojik rahatlatma günleri. Manen huzur bulduğumu hissediyorum. Bu ay sıra bende... Nasıl bir telaşım var anlatamam. Her şeyiyle kusursuz bir gün tertip etmek istiyorum. Bu yüzden oturdum liste yaptım. Öncelikle yapılacakları ikiye ayırdım: Biri genel temizlik işleri,

diğeri ikramlıklar. Günüm-den bir hafta önce büyük temizliğe başlanacak. Camlar, kapılar dip köşe temizlenecek. Koltukları, halıları bir elden geçirsem hiç fena olmayacak. Bunları yaparken alışveriş listemi de netleştirmeliyim. Ben temizlik işlerini hallederken alışverişini bizimkilerden birine yaptırırım artık. Her yere yetişmem mümkün değil. Eskiden olsa ah! Kimseye bırakmazdım ama şimdi ne yalan söyleyeyim zorlanıyorum.

Günüm-den bir gün önce ikramlıkları hazırlamaya başlarım. Önce sarma ve kuru dolmayı aradan çıkartmayı düşünüyorum. Şerbetlileri akşamdan pişirir şerbetini sabah dökerim. Bir de hazır mevsimi gelmişken kabak tatlısı yapayım diyorum. Tuzlulardan ıspanaklı ve kıymalı börek olmazsa olmaz. Hamur işi çok yenmiyor as-

Ayda bir kez bir araya gelip Kur'an okur, okuduğumuz hatmin duasını eder geçmişlerimize bağışlarız. Okumamız bitince ev sahibi ikramda bulunur. Herkes bir yandan afiyetle yemeğini yerken bir yandan sohbet eder. Çaylar, kahveler derken bir daha ki ay kimde buluşacağımıza karar verip dağılırız.

linda. Malum, yaşımız gereği şeker, tansiyon, kolesterol... Ama sofrada boş kalmamalı. Önce gözleri doyurmalı. Hem diğerlerinden az çeşit yapıp kimseye mahcup olmak istemem. Salata olarak da internetten yeni birkaç tarif buldum bol ekşili ve yeşillikli... Bir de yoğurtlular var tabii. Son anda bir şeyler aklıma gelirse eklerim. Yedirmek, içirmek sevaptır.

Ha bir de nezaketen herkesi arayıp çağırırsam güzel olacak. Sadece bir kişi var onu çağırırsam mı çağırmasam mı bilemiyorum? Aynı muhitin insanıyız, günlerimize de katılır ama okuma bitince izin isteyip ayrılır. İkram kısmına nedense katılmak istemiyor. Bu davranışı beni rahatsız ediyor. Madem geldin, kalıp yemeğe de katıl değil mi! Yok, kalmaz. Kimseye de çok konuşmaz. İkram reddedilmez değil mi?

GÖNLÜ KALANLARIN GÖNÜL ALMA TELAŞI

Yıllardır süregelen bir hatim günü var katıldığım. Her ay birinin evinde toplanıp Kur'an okuyup dua ediyoruz. Bu vesileyle hem cüzümü okumuş hem de arkadaşları görmüş oluyorum. Çoğu emekli ve birbirlerini daha evvelden de tanıyorlar. Ben apartman komşum Ayşe Hanım'ın daveti ile aralarına sonradan katıldım. Sağ olsunlar diğerleri de beni arayıp kendi günlerine davet etti.

Davete icabet etmek sünnet olduğu için başka bir işim çıkmadıkça mutlaka gidiyorum. Her ay bir cüz Kur'an okumuş oluyorum bu vesileyle. Kendi kendime de okurum tabii ama hatim gününe yetiştirme sorumluluğu beni daha düzenli okumaya sevk ediyor. Peygamberimizin az da olsa devamlı yapılan ibadeti tavsiye ettiğini bildiğim-

den ayda bir cüz Kur'an okumayı da az görmüyorum.

Yalnız içimde bir burukluk var: Onları henüz ağırlamadım. Maddi sıkıntım ve sağlık sorunlarım onlar gibi hazırlık yapmama ve ikramda bulunmama imkân vermiyor. Durumumu az çok komşum Ayşe Hanım biliyor. Tıpkı Asr Suresi'nde bahsedilen insanlar gibidir o. Her zaman sabrı ve hayrı tavsiye eder. Diğerlerine bir şey anlatmadım. Çünkü Bakara Suresi'nde "Andolsun ki sizi biraz korku ve açlık; mallardan, canlardan ve ürünlerden biraz azaltma (fakirlik) ile deneriz. (Ey Peygamber!) Sabredenleri müjdele!" (Bakara, 2/155.) diye bir ayet okudum. Hâlimden şikâyet ederek sabır mükâfatını kaçıranlardan olmak istemem. Fakat insanların beni yanlış anlamalarından da korkmuyor değilim. Çünkü yemek vaktine kalmıyorum.

İçimde bir burukluk var: Onları henüz ağırlamadım. Maddi sıkıntım ve sağlık sorunlarım onlar gibi hazırlık yapmaya ve ikramda bulunmaya imkân vermiyor. Gönلüm kalıyor ama elden ne gelir!

Ben hiçbir zaman öyle sofralar kuramam.

Aslında Peygamberimizin ve ashabının yaşantısına bakınca durumu iyi de olsa insanların yeme içme israfından kaçınması gerektiğini düşünüyorum. İkrâm etmenin, özellikle ihtiyaç sahibini yedirmenin ve cömertliğin çok önemli olduğunu biliyorum. Dinimizin cimriliği de israfı da tasvip etmediğini biliyorum. Cimrilikten sakınırken, israfa kaçmamak gerek. Hele de Kur'an'ın manevi bereketinin yaşandığı böyle günlerde. Bu düşüncelerimi tabii ki onlarla paylaşmadım. İnsan çekiniyor. Bu yüzden de oturup yemek istemiyorum. Kalmam için çok ısrar ediyorlar Allah var. Ama ben bir bahane ile duadan sonra ayrılıyorum. Ev sahibini kırmamak için de elimden geleni yapıyorum. Beni yanlış anlamaları için dua ediyorum.

Müziğin ve su sesinin
şifada buluştuğu mekân

SEHER MERİÇ

EDİRNE ŞİFAHANESİ

Merhaba Dostlar, sağlığımız ne kadar önemli değil mi? Ancak kaybettığımız zaman anlıyoruz kıymetini... Misal, başımız ağrısa hemen ağrı kesici arıyoruz... Ama ya fiziksel bir hastalığa değil de ruhsal bir hastalığa yakalanmışsanız ve işin içinden çıkamıyorsanız... "O zaman da ona uygun ilaçlar kullanırım." diyorsunuz değil mi? Aslin-

da doğru da söylüyorsunuz. Ama bu cümlemin önüne "günümüzde" kelimesini eklememiz gerekiyor. Peki, çok önceleri böyle hastalıkların درمانı nasılmış hiç düşündünüz mü?

Ben düşündüm. Edirne'ye doğru uzanan bu yolculuğum sırasında düşünmek için epey bir zamanım oldu. Seyahat etmek, hayal gücümüzü geliştirmenin yanı sıra,

bazı şeylerin nasıl ya da neden olduğunu anlamamız ve düşünmemiz için zaman tanır bizlere. Kendi kendimize kaldığımız özel anlardır.

Sabah gün ağarırken Osmanlı'nın ikinci başkenti olan Edirne'ye vardık. Tarihin her döneminde önemini korumuş özel bir şehir burası. Payitaht'ın 1453'te İstanbul'un fethiyle Edirne'den İstanbul'a taşınmış olmasına

rağmen, Osmanoğulları bu şehirle olan ilişkilerini hiçbir zaman kesmemişler; zaman zaman Edirne Sarayı'nı bir sayfiye yeri gibi kullanmış, av ve sefer yolları üzerinde olması hasebiyle Balkanlar üzerine yapılan seferlere "Sedd-i İslam" bildikleri bu kadim kentten dualar eşliğinde çıkmışlar.

Tabii, şehre gelir gelmez ilk durağımız Selimiye Camii oldu. Mimar Sinan'ın ustalık eserim diye adlandırdığı bu camiye daha önceki sayılarda anlatmıştım. Şimdi ise sizlere öyle bir yer anlatacağım ki heyecanla beni dinleyeceğinize ve söyleyeceğim birçok şeyi ilk defa duyacağınıza eminim... Hadi başlayalım...

Şimdiki rotam, Sultan II. Bayezit Külliyesi ya da diğer adıyla Darüşşifa... Arapçada "Dar" kapı anlamında kullanılıyor. "Şifa" ise hepimizin bildiği gibi iyileşme anlamında. İşte bu iki kelimenin kaynaşması ile elde edilmiştir darüşşifa kelimesi. Şifa kapısı, şifa yurdu, şifa bulunan yer anlamlarında kulla-

nılıyor. Yani bizim bildiğimiz adıyla hastane burası...

Darüşşifa Edirne'de Tunca Nehri'nin hemen yanında yer alıyor. Şehirden kalkan otobüs ve minibüslerle ulaşmak çok kolay buraya. Yaklaşık 3 km... İçeri girişlerde müze-kartınızı kullanmanızı, yoksa da almanızı tavsiye ederim. İnanın çok kolaylık sağlıyor.

Büyük bir heyecanla içeri giriyorum. Öncelikle dikkatimi çeken şey, bu külliye'nin çok iyi bir onarım görmüş olduğu. Beni kocaman, yeşil bir bahçe karşılıyor. Yeşilliği, içindeki güller tamam ediyor. Sağlı sollu odaların yer aldığı bu alan günümüz diliyle polikliniklerin ve idari binaların bulunduğu bölümmüş. Burada tam 12 oda bulunuyor. Daha yeni adım atmama rağmen bu geniş avluda beni sakinleştiren ve huzur veren bir şeyler hissediyorum. Bu avludaki odaları dolaşıyorum. Her şey öyle canlı duruyor ki; kimse buranın 1484 yılında ve sadece 4 senede bitirildiğine inanmaz. Bu külliye'de darüşşifanın

Tedavide musikinin yanı sıra su sesi, meşguliyet ve güzel kokudan da yararlanılmaktaymış. Evet yanlış duymadınız güzel koku ve su sesi. Şadırvandan fışkıran suların çıkardığı ses, tedavinin önemli bir kısmını oluşturmaktaymış.

"Müziğin ne işi var hastanede!" demeyin. Burada on kişiden oluşan bir musiki topluluğu haftada üç gün konser veriyormuş. Her hastalığa göre de farklı makam çalınıp söylenirmiş. Mesela, felçliler için rast; sinirli kişiler irak makamı çalınırmış...

yanı sıra medrese, cami, tabhâne, fırın ve imaretler bulunuyor. Yani tam bir sosyal yaşam alanı. Aklınız tabhâne kelimesine takıldı değil mi? Osmanlı döneminde misafirhanelere tabhâne denirmiş. Görüyorsunuz ya, ceddimiz her şeyi düşünmüş.

Biraz daha ilerleyince ikinci avluya geçiliyor. O vakitler burası eczane ve ilaç depolarıymış. Burası ilk avlu kadar geniş değil. Hemen karşımdaki kapıdan içeri geçince şifahanenin ana mekânı ile karşılaşıyorum. Burası yataklı olan bölüm. Ama burada biraz durup sizlere küçük bir bilgi aktarmalıyım. Darüşşifa ilk kurulduğunda çok yönlü bir hastane iken bir süre son-

Darüşşifa sadece hasta bakmak ve iyileştirmek için kurulmamış. Aynı zamanda "Tıp Medresesi"nde de hekim yetiştiriyormuş... Yani anlayacağınız, bir üniversite hastanesi burası.

ra sadece akıl ve ruh hastalarının tedavisi edildiği bir ünite hâlini almış.

Evet nerede kalmıştım. Ortada kocaman boş bir alan ve bu alanın tam ortasında küçük bir havuz var. Suyun sesi etrafa yayılıyor. Bu küçük havuzun tam arkasında ise bir sahne var, bir musiki sahnesi. Gelen ziyaretçilerin o dönemi hissedebilmeleri için balmundan yapılmış, müzik icra eden insan figürleri var. Bu bölüme girer girmez duyulan ney sesi insanın ruhunun derinliklerine işliyor. "Müziğin ne işi var hastanede!" demeyin. Burada on kişiden oluşan bir musiki topluluğu haftada üç gün konser veriyormuş. Her hastalığa göre de farklı

makam çalınıp söylenirmiş. Mesela, felçliler için rast; sinirli kişiler için ırak makamı çalınmış ve bu orta avlunun akustiği o kadar iyiymiş ki yankılanma olmadan binanın her tarafında rahatlıkla dinlenebiliyormuş. Bu alanın hemen hemen her tarafında o dönemde yapılan tedavi yöntemleri balmumundan figürlerle tasvir ediliyor.

Tedavide musikinin yanı sıra su sesi, meşguliyet ve güzel kokudan da yararlanılmaktaymış. Evet, yanlış duymadınız güzel koku ve su sesi. Şadırvandan fışkıran suların çıkardığı ses, tedavinin önemli bir kısmını oluşturmaktaymış. Böylece hasta huzur bulurmuş. Bu arada elimde tuttuğum broşürden öğrendiğim kadarıyla, bu şifahanede tedavi ücretsizmiş. Hatta haftada iki gün de şehirdeki hastalara ücretsiz olarak ilaç dağıtılmış.

İnsanın aklına hemen aynı yıllarda kendini uygar diye adlandıran Batı'da ruhsal sıkıntıları olan insanlara yapılanlar geliyor. Düşünsenize, o vakitler bu insanlar içlerine şeytan kaçmış diye akla gelmez işkencelere tabi tutuluyor ve şehirlerinin meydanlarında diri diri yakılıyorlarmış. Ne acı değil mi? İki sene evvel gittiğim İspanya'da yapmış oldukları bu işkencelerde kullandıkları araçları bile bir müzede sergilediklerini gördüm. Utanılacak tarihlerini sergilemeleri hakikaten içler acısı...

Bu darüşşifa sadece hasta bakmak ve iyileştirmek için kurulmamış. Aynı zamanda

"Tıp Medresesi"nde de hekim yetiştiriyormuş. Yani anlayacağınız, bir üniversite hastanesi burası. Girişteki avlunun hemen yanında, 18 odadan oluşan, öğrencilerin eğitim gördükleri Medresetü'l-Etibba bölümüne geçiyorum. Burada tıp medresesi ve tıp yöntemleri mankenlerle canlandırılmış. Her canlandırmanın yanında, bu hastalıkla ve nasıl şifa bulduyuyla ilgili bilgilerin yazıldığı tabelalar var. Bu bilgileri büyük bir heyecanla okuyorum. Günümüzden yaklaşık olarak 500 yıl evvel tedavi için kullanılan yöntemler son derece etkileyici.

1652 yılında Edirne'yi ziyaret eden Evliya Çelebi, II. Bayezid Külliyesi'nden; "Orada bir darüşşifa vardır ki dil ile tarif edilmez, kalemler ile yazılmaz." diye bahsetmiş ve tabii detayları uzun uzun anlatmış...

Mekânların da bir ruhu olduğuna inanmışımdır. Yeri geldiğinde görüntüsüyle, anılarıyla, kokusuyla, varolan veya çağrışım yapan ses armonisiyle ortaya çıkar, sizi sarıp sarmalar. Geçmiş bu kadar eskiye dayanan yerlerde gezmeyi bırakıp bir süre oturun. Dinleyin biraz, ne anlatıyor size... Binlerce, belki milyonlarca insan bastı bu taşlara. Hatta onlardan biri de sizsiniz. Kim bilir kimler geldi geçti, ne acılar ya da ne mutluluklar yaşandı...

Bu seferlik de benden bu kadar... Yollar beni bekler. Hepiniz Allah'a emanet olun ve sağlıklı kalın.

1652 yılında Edirne'yi ziyaret eden Evliya Çelebi, II. Bayezid Külliyesi'nden; "Orada bir darüşşifa vardır ki dil ile tarif edilmez, kalemler ile yazılmaz." diye bahsetmiş...

Gönül eri garîb olmaz

MUSTAFA KUTLU

Hicret ve niyetin kimin için? Bir gece yarısı uyandığında yatağından kalk, şöyle yıldızlara bir bak. Düşün!.. Mademki içinde bulunduğun yer, konuştuğun kimse sana feyz vermiyor; terke mâni olan ne?

Taleb şan değildir. Razi ol, şan da senin, nam da senin. Varlığını bilinmezlik toprağına göm. Gömülmeyen şey nabit olmaz. Dünya sûretlerinin bulaştığı ayna nasıl parlar? Huzura girmeden önce tevbe sularında yıkan. Kader teneffüs ettiğin her nefeste seninle. Eşyadan eşyaya seyahat edip durma. Kendine uzaktan bakmayı öğren. Bir dolap beygirine benziyorsun. Öyle ahmak, öyle hüznü verici. Hicret ve niyetin kimin için? Bir gece yarısı uyandığında yatağından kalk, şöyle yıldızlara bir bak. Düşün!.. Mademki içinde bulunduğun yer, konuştuğun kimse sana feyz vermiyor; terke mâni olan ne?

Ölüme ağlama. Kalbe bak. Hata ve isyan ile pişman, ibadet ve taat ile neşveli değilsen zaten ölüsün. Nefsin karanlık orduları fevç fevç akıyorlar. Zaman ve mekânı dolduran et kokusu. Metin ol, vaat edilen bir şeyin vuku bulmaması seni şüpheye sevketmesin. Basiretine güven. Dünya nimeti için zaaf hâline düşersin. Ona doğru koşma, şükür ipi elinde ya. Her meseleye cevap veren, her gördüğünü kucaklayan, her bildiğini anlatan kimse mi gördün; derhal ondan uzaklaş. Marifetin mukabili inkâr, ilmin mukabili cehalettir.

Melâl içindesin. Yoksul olduğunu düşünüyorsun. Ne ki senden alınmıştır, o senin hayrınadır. İçindeki yoksulluğu hissediyor musun? İşte senin için en hayırlı vakit. Unutma, ihtiyaç mütemadidir.

Sözde hikmet çoktur. Birincisi, kimden geliyorsa onun kalbinin kisvesini taşı. Ne ki nefsinde ağır geliyor, onu yap. Kaldırdığın ağırlık miktarınca sana ferah erecektir. Kederle dolusun. Merak ve endişe içindesin. Demek ki hakîkati görüyorsun. Karamsarlığın kaynağı ışıktan uzak durmaktır. Gayret atına bin, himmet dile ve ümîd et. Bidayeti parlak olanın nihayeti de parlaktır.

Gönül eri garîb olmaz.

(Ataullah İskenderî'nin -Ö.1309- Hikem-i Ataiye'sinden ilham ile)

Mustafa Kutlu, Yoksulluk
İçimizde, 2006 (7. baskı),
İstanbul, Dergâh yay. s. 17-18

Kendi dönüşümünü "Ben Doğu'yu Batı'da keşfettim." sözleriyle özetleyen Beyazıt Akman'ın son kitabı olan Kayıp Tarihin İzinde adlı eser; günümüzde üzümlere müşahede ettiğimiz pek çok problemin zihinsel alt yapısını, bu problemlerin kimler tarafından nasıl kurgulandığını ve tüm bu sorunların çözümüne aslında nasıl ulaşabileceğimizi anlatan bir kaynak kitap hüviyetiyle karşımıza çıkıyor.

"D

oğu da Batı da Allah'ındır." (Bakara, 2/115.)

Yıllar önce dil öğrenimi için gittiği Amerika'da yaşadığı zihinsel aydınlanmanın tezahürünü tarihçi-yazar Beyazıt Akman "kendi medeniyetimin saklı hazinesini keşfettim." sözleriyle açıklıyor.

Yazarın daha önce kaleme aldığı Dünyanın İlk Günü, Son: Seferad: Sultan Bayezid'in Savaşı, Osman: Aşk ve Savaş isimli tarihi romanlarının ardından karşımıza çıkan Kayıp Tarihin İzinde; Beyazıt Akman'ın kendi ifadesi ile ilk kurgusuz nesir kitabı. Derdi; Batı'da yüzyıllardır planlı ve kasıtlı bir şekilde ince ince dokunarak inşa edilen Müslüman düşmanlığının ve bu kurgunun Doğu'daki yanlı yansımalarının ne denli problemleri ve mesnetsiz olduğunu, yalnızca bizlere değil tüm dünyaya göstermek/öğretmek olan Akman, -önceki eserlerinde de olduğu gibi- Kayıp Tarihin İzinde'de bu merramı ile karşımıza çıkıyor ve anlattıklarını bir tarihçi için olmazsa olmazlardan belgelerle destekleyerek tarihsel bilgilerimizi sorgulatacak yepyeni bilgiler veriyor bizlere.

KAYIP TARİHİN İZİNDE

MUHAMMED KÂMİL YAYKAN

"Fatih'ten Shakespeare'e Doğu Batı" üst başlığı ile yayıma hazırlanan kitap toplamda 12 makale ile karşımıza çıkıyor. Bu makalelerde neler yok ki?.. Batı'da "Dünyanın son günü" olarak kabul edilen 29 Mayıs 1453'ün aslında dünyanın yeniden doğumu olduğu; Fatih Sultan Mehmet'in insanlığa ve bilime verdiği değeri; yaptığı çalışmalarla bugünün bilim dünyasına katkı sağlayan İbn Sînâ, Ali Kuşçu, El-İdrisi ve ismini burada zikredemediğimiz pek çok Müslüman âlimi ve yazdıklarından hareketle Shakespeare'in Türk ve Müslümanlara dair hiç de olumlu olmayan tasvirleri ve tahkirleri...

İyi okumalar...

Sayıların sayamadığı...

A. ALİ URAL

Biriden ona kadar sayan çocuk şekeri hak etti, çünkü sayılar tatlıdır. Sayı saymasını öğrenmeseydi masalın sonunda gökten kaç elma düştüğünü bilemeyecekti. İki elmayı görüp, "Hayır, bu masalın bitmesi için bir elmaya daha ihtiyaç var," diye itiraz edemeyecekti anlatıcıya. On cevizinden ikisini arkadaşına verdiğinde sekiz cevizi kaldığını öğretiler ona. Bu yüzden azalan şeylerden korktu çocuk. Elini daha sıkı yummayı öğrendi. Dedesi bir gün on cevizinden ikisini verirse belki de on beş cevizi olabileceğini söylediğinde, yaşlılığına verdi bu sözü. Kim bilir sınıyordu belki de onu. Yüze kadar saymayı öğrendi. Aferin! Şimdi de ikişer ikişer saysın. Basamakları ikişer ikişer çıktığında merdivenin başına daha çabuk ulaşabilirdi.

Saydığı her şeyi kendinin sanıyordu çocuk. Bu yüzden karşılaştığı her şeyi saymaya, sayamadığı şeylere kuşkuyla bakmaya başladı. Kalemlikte yedi kalem vardı, bu iyiydi. Gökte sayamadığı kadar yıldız, bu kötü. Büyüdükçe sayabildiği her şeyin kendinin olmadığını öğrendi çocuk. Bu önceleri biraz canını sıkıyrsa da açığını kapatmakta gecikmedi: Kendisinin olmasa da kontrolü altında olabilirdi sayabildiği her şey. Böylece sayabildiği sürece korkmasına gerek kalmaya-

Rakamlara göre Tita-
nik'in batmaması gere-
kiyordu, battı. Rakam-
lara göre Challenger'in
patlamaması gerekiyor-
du, patladı. Rakamlara
göre Malazgirt Sava-
şı'nı Romen Diyojen'in
kazanması gerekiyordu,
yenildi. Rakamlara göre
Karun'un yeryüzünde
böbürlenerek gezmesi
gerekiyordu, yerin altına
çekildi anahtarlarıyla.
Rakamlara göre Bedir
Savaşı'nda muzaffer
olacaktı Ebu Cehil.

çağını öğrendi. Fakat sayısını bilmediği o kadar çok şey vardı ki içini ürperten. Korkularıyla baş edemeyince istatistik bilimiyle tanıştırdılar onu. Kendi sayama da birilerinin onun adına her şeyi saydığını öğrendiğinde dünyalar onun olmuştu. Yine de işler yolunda sayılmazdı. Öğrendiği her bilgi daha kayda geçirilirken yeni soruları sürüklüyordu peşinden. Bir bilginin bin meçhulü sırtında taşınması yüzünden, hafifleyemiyordu bir türlü. Neyse ki "Bir dik üçgende dik kenarın yani hipotenüsün bir kenarını oluşturduğu karenin alanı diğer iki dik kenarın birer kenar olarak oluşturdukları karelerin alanları toplamına eşittir," derken hızını alamayıp, "Her şey sayıdır," deyivermişti Pisagor. Sayıların nihai gerçek olduğunu, matematik aracılığıyla her şeyin tahmin edilebileceğini ve ölçülebileceğini öğrettiği için minnettardı "Sayıların Babası"na. Bu minnet-tarlığını her şehrin girişine bir tabela koyarak ödeyebilirdi pekala, yükseklik ve çokluğu birlikte anarak.

"Çok" kelimesini çok seviyordu. Fakat neden kafasını karıştırıyordu Exupery, Küçük Prens'ini göndererek çölüne.

"- Günaydın, dedi Küçük Prens, sigaranız sönmüş.

- Üç, iki daha beş eder. Beş, yedi daha on iki. On iki, üç daha on beş. Günaydın. On beş, yedi daha yirmi iki. Yirmi iki, altı daha yirmi sekiz. Bir daha yakmağa vaktim yok. Yirmi altı, beş daha otuz bir. Of! Beş yüz bir milyon altı yüz yirmi iki bin yedi yüz otuz bir ediyor.

- Beş yüz milyon ne?

- Him! Daha burada mısın sen? Beş yüz bir milyon... Neydi?... O kadar işim var ki, ne olduğunu unuttum. Ben ciddi bir adamım, boş lafla vakit geçirmem! İki, beş daha yedi eder..."

Rakamlarla başı dönmüş bir adamı nasıl ayılsın Küçük Prens! Çocukluğuna götürse onu belki fark edecek sayıların gizlediği hakikatleri. Fakat orada, daha dili döner dönmez karşısına çıkmamış mıydı ilk rakamlar. Birden ona kadar saydığında alkışlanmamış mıydı! Çarpım tablosu bir Van Gogh tablosundan, karnesindeki rakamlar gözlerindeki hüzünden daha değerli değil miydi öğretmenlerinin gözünde.

"Bir" dışında hiçbir rakama güvenemeyiz. "Bir'in Kitabı"nda "Çokluk"un tehlikesine işaret eden bir sure var: Tekâsür. (Çoklukla Övünme.) "Çokluk"un sarhoş edici yönünü gösteriyor ilk âyet: "Çoklukla övünmek, sizi (tutkuyla) oyalayıp, kendinizden geçirdi." "Bir'in Kitabı"nda "ileri gelenler"e değil "ihtiyacı olanlar"a öncelik verilmesini isteyen bir sure var: Abese. (Yüzünü buruşturdu.) Mekke'nin ileri gelenlerini ağırlarken Hz. Peygamber'in yanına gelen yoksul bir âmânın, Abdullah bin Mektum'un hikâyesidir bu.

Kur'ân'dan bir şeyler anlatmasını istemişti de Peygamberden, yüz çevirmişti ondan Nebi. Meşguldü. O anda daha önemli bir işle uğraşıyordu. Ya da daha önemli olduğunu düşünüyordu yaptığı işin. Bir sureye adını verdi bu yüz buruşturuş. Âyetler indi art arda: "Suratını astı, yüzünü çevirdi. / Çünkü ona gözü görmeyen biri gelmişti. / Sen nereden bileceksin, belki o arınacaktı. / Yahut o öğüt alacak da öğüt kendisine fayda verecekti. / Sen ise kendini her şeye yeterli görenle ilgileniyorsun. / Onun arınmamasından sen sorumlu değilsin!" (Abese,1-7.)

H. Peygamber (s.a.v) Abdullah bin Mektum'la her karşılaştığında "Allah'ın kendisi sebebiyle beni azarladığı adam!" diye iltifat ediyordu ona. Kim bilir, ümmetinin dikkatini çekmeye çalışıyordu belki de sayıların gizlediği hakikate.

Her şey biz yaşarken oldu

ZEYNEP DEMİR

Savaş meydanlarında dinmeyen bir nefretin cephelelere sığmayacak kadar büyük acılara gebe olduğu bir gece... Tarih, 25 Şubat 1992; yer, Hocalı...

Her şey biz yaşarken oldu. Biz yaşarken, nefes alıp verirken. Zaman hız kesmeden akıp giderken, milenyum çağına sadece sekiz yıl kalmışken. Yeni yüzyıldan insanlık adına yeni umutlar bekleyip televizyonlarımızın karşısında dünyada neler olup bitiyor diye kulak kabartırken.

Dünyanın bütün acıları dinmiş, zulüm dediğimiz o ka-

ranlık yeryüzünü terk etmiş değildi elbet. Biz yaşıyoruz ve sadece çeyrek asır önce Hocalı'da yaşanan vahşetin tanıkları da hâlâ yaşıyorlar. Yavrusunu yitiren anneler yaşıyor. Eşleri cephelede savaşırken çocuklarını yanlarına alıp göç etmek zorunda kalan kadınların gözleri hâlâ kapıda. Kocalarının belki bir gün döneceklerini ümit ediyorlar. Anasız babasız kalan yavru- lar büyüdü. Hocalı kimi için gecenin karanlığında şiddetini artıran bir kâbus, dinmek bilmeyen bir kanama; kimi için buz keşmiş toprak, minik ayaklarda sızı, tank sesleri, süngü ve ebedi masumiyet...

Dünyanın bütün acıları dinmiş, zulüm dediğimiz o karanlık yeryüzünü terk etmiş değildi elbet. Biz yaşıyoruz ve sadece çeyrek asır önce Hocalı'da yaşanan vahşetin tanıkları da hâlâ yaşıyorlar.

Her şey çok taze... Acılar ve anılar sınırsız... Her şey biz yaşarken oldu.

Dünya tarihi insanlığın yüzüne çalınmış kara lekelerle doludur. Her yüzyıl kendi makûs talihini bir önceki asırdan miras alıp kendi boynuna asar çoğu zaman. Toprağa gözü doymayan insanın, aslında toprağı kendi bedeniyle doyurduğunu unutmaması; dili, rengi, milleti farklı da olsa bir gün çürümüş et ve kemik olarak o büyük hikâyenin dev çarkları altında ezileceğini görememesidir.

XIX. yüzyılda büyük devletlerin bir bir içine çekildiği yı-

kılma süreçleri, asıl etkilerini XX. yüzyıla girilmesiyle göstermeye başlar. XX. yüzyıl, savaş karnesi açısından geçmiş aratmayacaktır. İlk yarım asırda iki dünya savaşına ve akabinde tarihe geçecek nice katliamlara tanıklık edecektir. Bu katliamlardan biri de Azerbaycan'da yaşanan ve yüzlerce sivil Azeri vatan-daşın hayatını kaybettiği Hocalı Katliamı'dır.

Hocalı'da yaşanan vahşetin arka planında Dağlık Karabağ sorunu yer alır. 1991 yılında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılmasıyla bölgede kurulan devletler arasında, stratejik bir öneme sahip olan Dağlık Karabağ sorunu yaşanmıştır. Azerbaycan ve Ermenistan arasında yaşanan savaş, yakın geçmişte benzeri görülmemiş bir kıyımı da beraberinde getirmiştir. 1991 yılında başlayan ve 1994 yılına gelindiğinde son bulan Dağlık Karabağ Savaşı ile Azerbaycan topraklarının önemli bir kısmı işgal edilmiş, Azeriler yaşadıkları bölgeden göçe zorlanmış, kalanlar ise bedelini masum canlarıyla ödemişlerdir. Yaklaşık 180 bin Azeri Türkü bölgeden tehcir edilmiştir. Öldürülen sivillerin sayıları ise netlik kazanmamıştır.

Dağlık Karabağ sorunu, esasında çok daha öncesine, XIX. yüzyılın ilk çeyreğine kadar uzanır. Bölge 1826 yılında dönemin Çarlık Rusya'sı tarafından işgal edilir ve çeşitli iskân politikalarına maruz bırakılır. Karabağ'daki mevcut Azeri nüfusunun etkisini kırmak amacıyla bölgeye Ermeniler yerleştirilir. Ermeniler 1960'lı

yıllara gelindiğinde bölgede hâkim unsur olmaya çalışırlar ve toprak talebinde bulunmaya başlamışlar. 90'lara gelindiğinde değişen güç dengeleriyle birlikte yeni kurulan devletler, çetin bir mücadeleden içine girerler. Fakat bu mücadelede savaş hukuku hiçe sayılmakta, kirli eller sivillerin kanına girmektedir. Üç yıl süren Dağlık Karabağ Savaşı'nda tarihte benzerine az rastlanır katliamlar yapılmıştır.

Dağlık Karabağ'ın önemli yerleşim yerlerinden biri de Hocalı'dır. Bölgedeki tek havaalanına sahip olması ve tüm bağlantı yollarının merkezinde yer alması

Hocalı'yı askerî ve stratejik açıdan değerli kılar. Ermeniler Hocalı'yı işgal ederek Karabağ'a bütünüyle hâkim olmayı amaçlamışlardır. Ermeni askerî birlikleri, 1992 yılına gelindiğinde Hocalı'yı ele geçirmek için saldırıya başlarlar. Hava ve kara yolu kapatılarak bölgeden çıkışlar imkânsız hâle getirilir. Hocalı sivil gönüllülerin de katıldığı küçük bir birlik ve az sayıdaki askerî teçhizat ile savunulur. Karşılarında ise tanklarla desteklenmiş, hem sayıca hem de teçhizat açısından kendilerinden çok daha kuvvetli bir askerî güç bulunmaktadır.

25 Şubat'ı 26'sına bağlayan gece büyük bir vahşet yaşanır. Saldırıdan bir gün sonra ise hafızalardan yıllarca silinmeyecek bir kıyımın, Hocalı katliamının tüyler ürperten bilançosu ortaya çıkar. Resmi verilere göre 106'sı kadın, 83'ü çocuk olmak üzere toplam 613 savunmasız Azerbaycan vatandaşı öldürülmüştür. 487 kişi saldırıdan ağır yaralı olarak kurtulmuş, Ermeni güçleri bin 275 kişiyi rehin almıştır. Esir düşen Azerilerden büyük bir kısmının akıbeti ise hâlen bilinmiyor. Bu hadiselerin sonucunda Azeriler, yerleşim yerlerini boşaltmış, Hocalı'yı işgal eden Ermenistan bununla yetinmeyip Kubatlı, Zengilan, Cebail, Fuzuli ve Ağdam gibi Azerbaycan vilayetlerini de ele geçirmiştir. Bugün Dağlık Karabağ, Azerbaycan'ın gasp edilmiş, hunharca elinden alınmış ata toprakları olarak işgal altında bulunmaya devam ediyor.

Dağlık Karabağ Savaşı ile Azerbaycan topraklarının önemli bir kısmı işgal edilmiş, Azeriler yaşadıkları bölgeden göçe zorlanmış, kalanlar ise bedelini masum canlarıyla ödemişlerdir. Yaklaşık 180 bin Azeri Türkü bölgeden tehcir edilmiştir. Öldürülen sivillerin sayıları ise netlik kazanmamıştır.

Can kulağıyla dinlemek

CÂNÂN CEHRİ AKYOL

Diyanet İşleri Uzman Yardımcısı

Sadra şifa veren her söz, iyi bir anlamının sonucudur. Bizi iyi anlayan birinin sözü... Hani bazen o konuştuğunda ferahladığımız, en gizli hazinelerimizi yeni baştan keşfettiğini hissettiğimiz, meramımızı anlamış dediğimiz söz üstatları vardır ya, aslında onlar "dinlemenin üstadı"dırlar. Kelamımızı, arkasında muhafaza ettiğimiz hissiyatı tüm varlıklarıyla dinleyenlerdir onlar. Cenab-ı Hak, insana nutuk kabiliyetini verirken hemen yanı başına sükût kabiliyetinin kaynağını yerleştirmemiş mi? O güzel emaneti, kulaqları... Öyleyse nutuk kabiliyetinin inkişafı, sözde üstat olmak biraz sükûttan, anlamlı ve değerli bir sükûttan geçiyor demek ki... Dinlemekten...

İçinde dinlemenin olmadığı, sözün seyrine ve gayesine hâkimiyet kurulmak istendiği, kelamın yegâne sahip olma hırslarının bir araç hâline geldiği her konuşma sadece "konuşma" olarak kalmaya mahkûmdur. Bu konuşma maalesef "sohbet" derecesine ulaşamaz. "Kendini ifade etmek" hırsla dönüştüğü, hep

anlatayım, kelam benim nutkuma has olsun dediğimiz vakit, aslında kendimizi tam ve doğru olarak ifade edemediğimiz konuşmayı gerçekleştirmişizdir. Zira gönülden süzülerek akan kelamı ne kadar dinlersek o kadar dinlenir ve anlaşılırız. Yani kendini ifade etmek ve anlaşılacak aslında can kulağıyla dinleme kabiliyetimizde, sükût kabiliyetimizde saklıdır kimi zaman. Herkes konuşup hiç kimse birbirini dinlemezse ne olur? Haydi gelin! Bu akıbeti hikâyemiz "anlatsın", biz "dinleyelim"!

Zamanın birinde çevresindeki ahalinin kendisine akıl danıştığı bir âlim varmış. Gücü yettiği kadar her müşküle bir çözüm, bir çıkış yolu bulan hikmet ve feraset sahibi bu âlimi geceleri uykusuz bırakan bir derdi varmış: oğulları arasındaki geçimsizlik... Bütün tavsiyelerine ve telkinlerine rağmen bu derde derman olamamış. Bir gün oğullarını yanına çağırıp "Evlatlarım şu kâğıdı alın. Üzerinde yazılı olan yere gidip emanetimi geri alın. Lakin güneş batmadan burada olmanız gerekiyor. Acele edin." demiş. Kâğı-

dı en büyük oğlunun eline veren âlim, biraz uzaklaştıktan sonra arkasını dönüp onları izlemeye başlamış. Çocukların büyük olanı elinde tuttuğu kâğıdın kendisine verilmesinden de duyduğu gururla şöyle demiş: "Beni dinleyin! Bu adrese en hızlı şekilde şöyle ulaşabiliriz: İlk önce bizim evin karşısındaki yokuşu tırmanırız. Büyük caminin solunda kalan dört haneyi geçince çarşının merkezine ulaşır, oradan sahaflar sokağına saparız. Böylece babamızın isteğini çabucak yerine getiririz." Ortanca kardeş daha abisinin sözü bitmeden konuşmaya başlamış: "Asıl beni dinleyin siz! Bu adres sahaflar sokakta. Oraya çabuk ulaşmak için büyük caminin solundaki haneleri geçmek lazım. Tabii şu yokuşu hızlıca tırmanırız ilk önce." En küçükleri onların seslerini bastırmak için daha yüksek bir sesle konuşuyormuş: "Hımm! Bu adresi kolayca bulmak için büyük camiye gitmeliyiz. Hani yokuşun bitimindeki cami var ya, işte ona... Gerisi kolay sahaflar sokağına vardık mı emaneti alırız." Her biri hararetle bir şekilde kendi fikrini savunuyor, fakat hiçbirini dinlemiyormuş. Sonunda güneş batmış. Emaneti almak bir yana, tek bir adım dahi ilerleyememişler. Uzun süre bitmek bilmeyen bu tartışma, âlimin oğulları arasındaki geçimsizliğin sebebini fark etmesine vesile olmuş. Oğulları birbirlerini dinlemedikleri için bu hâle gelmişler. Sonunda

yanlarına gelip onlara "Emanetimi getirdiniz mi evlatlarım?" diye sormuş. Mahcup bir edayla başlarını eğen çocuklara "Niye? Evin karşısındaki yokuşu tırmanıp camiden dört hane ilerledikten sonra sahaflar sokağına ulaşırdınız. En kısa yol bu değil mi?" demiş. Gençlerin her biri heyecanla aynı anda cevap vermiş: "Evet! Ben de böyle tarif ettim ama..." Âlim gülümseyerek "Ama... Farklı şekilde olsa da aynı şeyi söylediğinizi duymadınız değil mi? Çünkü birbirinizi dinlemediniz." diyerek evlatlarının içine düştükleri hatayı onlara göstermiş.

Güzel ve fasih sözün sultanı Peygamberimizin kendisine seslenene sadece başıyla değil, tüm bedeniyile dönerek mukabele etmesini nasıl anlamak lazım? Sanki Peygamberimiz; günümüzde çok fazla mevzu bahis ettiğimiz "etkili iletişim" in özünü, özetini ifade etmiş bu tavrıyla. Muhatabını dinle! Ona onu dinlediğini, ona önem verdiğini hissettir! Anlaşılmaq için, kendimizi ifade etmek için var olan bütün kelimeleri sıralamak, hafızamızda sakladığımız bütün bilgileri saymak gerekmiyor demek ki... Kimi kelimelerimizi ve kimi bildiklerimizi sonra kullanmak üzere saklamakta fayda olabilir sanki. Öyleyse aslında kolay ama emek isteyen anlaşılma isteğimizin hayata geçmesi için önce anlamaya çalışmak, can kulağıyla dinlemek lazım vesselam.

İLİKLERİNE KADAR İMAN İLE DOLU OLAN *Ammâr b. Yâsir (r.a.)*

YRD. DOÇ. DR. SALİH KESGİN

Ancak iman edip salih amel işleyen, Allah'ı çok anan ve haksızlığa uğratıldıktan sonra öçlerini alanlar başka. Zulmedenler hangi akıbete uğrayacaklarını göreceklerdir. (Şuarâ, 26/227.)

Evet, onun sesiydi duyduğu! Erkâm'ın evinin kapısında merakla içeriden gelen seslere kulak kabartırken Resûlullah'ın (s.a.s.) dilinden kalplere nakş olan bu ilahi mesajı duyuyordu. Kapıyı merakla çaldı ve içeride hayatına anlam katacak sözler döküldü dilinden: Allah'tan (c.c.) başka ilah yoktur ve Muhammed (s.a.s.) onun elçisidir.

Ammâr'ın gönlündeki kasvet bulutlarını dağıtan bu teslimiyet Mekke ulularına ağır geldi. Nasıl olurdu da kendileri gibi güçlü insanların inancını kabul etmez, Muhammed'in (s.a.s.) mesajına kulak verirdi Ammâr. Babası Yasir'in, annesi Sümeyye'nin göz bebeği; uzun boylu, ela gözlü Ammâr, kendisi müslüman olduktan sonra anne-babasına da ilahi mesajı iletmış ve hep beraber Hakk'a teslim olmayı tercih etmişlerdi.

Ebu Cehil kendi üzerine düşeni yaptı ve seslendi Mekkelilere: "Şu Yasir ailesine ilahlarınıza saygılı olmayı öğretilip onları pişman edinceye kadar gerekeni yapmalıyız!". Ne yazık ki Ebu Cehil, etrafında bir zulüm kalabalığı oluşturmakta zorluk çekmedi hiç. Ve bu zulüm güruhu önce, "Sabredin Ey Yasir Ailesi! Sizin ödülünüz cennettir." ifadeleriyle müjdelenen Ammâr'ın annesi ve babasını şehit etti hunharca.

Ailesini kaybeden Ammâr, "ilahi mesaja" meftûn ve "tebliğcisine" teslimiyetle meydan okuyarak inancından geri adım atmadı, kendisini de yakalayıp işkence yapmalarına rağmen. İşkence nihai rad-desine geldiğinde ise Resûlullah'ın (s.a.s.) "Ammâr tepesinden tırnağına kadar imanla doludur. İman; onun etine, tırnağına karışmıştır." ifadelerini söylemesini gerekli kılacak bir ruhsatı bıraktı ardında müminlere. Resûlullah (s.a.s.) "Aynı zulümle tekrar karşılaşırsan yine böyle yap." diyerek onu teskin etmiş, müşriklerin insanlık dışı muamelelerinden uzak kalması için "kalbi imanla dopdolu olduğu hâlde", diliyle farklı anlaşılabilir beyanda bulunabileceğini ifade etmişti.

Hz. Osman döneminde halifenin Mısır'a gönderdiği temsilcidir. Hz. Ali döneminde ise doksan üç yaşlarında olmasına rağmen cihad meydanında şehit olandır o.

İnsanlığı Allah'a iman etmeye çağıran nida Mekke'nin dışına taşıdığına, o da akın akın Medine yolunu tutan muhacirlerdendi. Medine'de, Huzeyfe b. Yemân (r.a.) ile kardeş kıldı Resûlullah onu. Yesrib'i güven ve huzur beldesi Medine'ye dönüştürürken, Ammâr var gücüyle emek veriyor, elinden gelen tüm çabayı sarf ediyordu. Hatta Mes-cid-i Nebi'nin inşaatında herkesten çok daha fazla çalıştığını görünce Resûlullah (s.a.s.) onun üzerindeki tozları temizlemiş "Herkesin sevabı bir, seninki ikidir." buyurmuş, devamında da "Vah Ammâr! Seni sonunda azgın bir topluluk öldürecek-tir." beyanıyla ötelere dair düşündürücü bir işaret ortaya koymuştu.

Bir sefer esnasında ise, gusûl abdesti alması gerektiğinde su kullanma imkânı bulamadığı için toprakta

Resûlullah'ın (s.a.s.) rahmet pınarından bizlere pek çok hadis-i şerif nakledilir kendisinden. Ve çağlar ötesinden bizlere hayat düsturu olacak şu ifadeler yer alır kaynaklarımızda: "Üç şeyi her kim bir araya getirebilirse imanının tamamını elde etmiş olur: Kendi aleyhine de olsa insafı elden bırakmamak, herkese selam vermek, fakirken bile sadaka vermek."

yuvarlandıktan sonra namazını kılmıştı Ammâr. Medine'ye dönüp bu olayı Resûlullah'a (s.a.s.) anlattıklarında fahr-i âlem Efendimiz teyemmümü tarif etmiş ve bu durumda teyemmümün yeterli olacağını söylemişti ona.

Evinin bir bölümünü mescid olarak ayırandır, Hz. Peygamber'in katıldığı bütün seferlere katılındır Ammâr. Hz. Ebû Bekir döneminde ise peygamberlik iddiasında bulunan Müseylimetülkezzâb'a karşı, babası Yasir'in memleketi Yemen'de yiğitçe mücadele eden ve dağılmak üzere olan orduyu toplayandır o. Cihad meydanında kulağını kaybetmesine rağmen "Ben Yemenli Yasir'in oğlu Ammâr'ım. Benim annem ve babam İslam'ın ilk şehitleridir. Onlar cennette beni bekliyorlar, Rabbinin rızasını isteyen geri durmasın." diyardır her haliyle.

Takvim Hz. Ömer dönemini gösterdiğinde "Kufe'liler! Size Yasir oğlu Ammâr'ı vali olarak gönderiyorum, onu dinleyin ve ona itaat edin!" kaydı düşülür tarihe. Genişleyen İslam coğrafyasında bir başka sorumluluk alma vaktidir artık. Hz. Osman döneminde halifenin Mısır'a gönderdiği temsilcidir. Hz. Ali döneminde ise doksan üç yaşlarında olmasına rağmen cihad meydanında şehit olandır o.

Resûlullah'ın (s.a.s.) rahmet pınarından bizlere pek çok hadis-i şerif nakledilir kendisinden. Ve çağlar ötesinden bizlere hayat düsturu olacak şu ifadeler yer alır kaynaklarımızda: "Üç şeyi her kim bir araya getirebilirse imanının tamamını elde etmiş olur: Kendi aleyhine de olsa insafı elden bırakmamak, herkese selam vermek, fakirken bile sadaka vermek."

Ne mutlu bu ilkeleri hayatına taşıyabilenlere...

Behçet hastalığı

PROF. DR. HAVVA ŞAHİN KAVAKLI

Acil Tıp Uzmanı

Behçet hastalığı, Deri ve Zührevi Hastalıklar Uzmanı olan ünlü Türk doktor Prof. Hulusi Behçet tarafından 1937 yılında tanımlanmış ve literatürde onun ismiyle yerini almıştır. Öne çıkan bulguları ağızda ve cinsel bölgede ülser veya aft dediğimiz yaralar olmasıdır. Ayrıca gözde üveit dediğimiz iltihap durumu tabloya eşlik eder. Vücutta bunlarla birlikte pek çok bulgu ortaya çıkması nedeniyle sistemik bir hastalık olduğunu söyleyebiliriz.

Hastalık; tarihî İpek Yolu üzerinde olan ülkelerde,

bunlar arasında da özellikle Türkiye’de daha sık görülmesi ile dikkat çekmektedir. Bu durum da genetik ve/veya çevresel faktörlerin etkin olabileceğini akla getirmektedir. Ayrıca coğrafi bölgelere göre Behçet hastalığında organ tutulumu ve klinik gidişatı açısından farklılıklar bulunmaktadır.

Erkek ve kadınlarda benzer oranlarda görülmekle birlikte göz ve damar tutulumu gibi önemli sistem tutulumları genç erkeklerde daha sıktır. Her yaşta gelişebilme ihtimali olsa da 20-40 yaşlar en sık ortaya çıktığı yaş grubudur. Bulaşıcı bir hastalık değildir.

HASTALIĞIN BELİRTİLERİ

Ağız yaraları neredeyse tüm hastalarda görülebile de hastalığın teşhisi için kesin bir kriter olarak sayılmaması gerekir. Vücudun diğer sistemlerinde başka bulguların olup olmadığına bakılmalıdır. Tamamen sağlıklı bireylerde de ağız yaraları görülebileceği unutulmamalı-

dır. Cinsel bölgede yer alan tekrarlayıcı yaralar Behçet hastalarında çok sıklıkla görülen tipik bulgular arasındadır. Bu yaralarda bulaşıcılık özelliği yoktur. Bu hastalıkta görülen deri bulguları çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir. Bacakların ön yüzü, kalçalar, kollar veya vücudun

Behçet hastalığının seyri

Behçet hastalığı uzun süreli, atak ve iyileşme dönemleri olan, bulguların kişiden kişiye değiştiği "Hastalık yoktur, hasta vardır." tipolojisine son derece uyan bir seyir gösterir. Yaş ilerledikçe şiddetinin azalması hastalığın iyi tarafıdır. Behçet hastası olup da çocuk sahibi olmayı düşünen bireylerin, doktorlarına danışarak, takip ve tedavi altında bu süreci planlamaları gerekir.

Behçet hastalığının tedavisi sırasında farklı branşlarda doktorların iş birliği içinde çalışması bir zorunluluktur. Romatoloji, göz hastalıkları ve cildiye branşları başta olmak üzere birçok tıbbi bölümün düzenli olarak bu hastaları takip etmesi gerekmektedir.

Korkmayın, bilinçli olun!

Yapılan ilaç tedavilerinin yanı sıra ağız hijyeni ve diş bakımı ihmal edilmemelidir. Ağızda aft olduğu dönemde alınan yiyecek ve içecekler konusunda hassas davranılmalıdır. Hastalığı tetikleyen yorgunluk, stres gibi faktörlerden uzak durulmalıdır. Hastalığın uzun süreli ve sistemik olması, farklı branşların katkısını gerektirmesi nedeniyle tedavinin başarısı için hastanın, hastalığı ve tedavisi konusunda bilinçli olması büyük önem arz etmektedir. Hastalık sırasında görme kaybı; akciğer, kalp, santral sinir sistemi ve sindirim sistemi problemleri oluşma riski olabilir. Çözüm hastalıktan korkmak değil, bilinçli olup işinin ehli olan doktorların tavsiyelerine sıkı bir şekilde uy-

maktır. Düzenli bir yaşam ve dengeli beslenme bu hastalar için temel ilke olmalıdır.

Sonuç olarak; ağız ve cinsel bölgede yara olması ya da göz ile ilgili şikâyetler gibi şüpheli durumlarda doğru teşhis için romatoloji uzmanı gibi konuyla ilgili bir hekime başvurulmalıdır. Her ne kadar Behçet hastalığını ortadan kaldıran kesin bir tedavi olmasa da ortaya çıkan belirti ve bulguların zamanında tedavi altına alınması son derece önemlidir. Düzenli göz kontrolleri ile kalıcı bir görme kaybının önüne geçmek mümkündür. Diğer organ ve sistemlerle ilgili de kalıcı hasarların önüne geçmek ancak düzenli takip ve tedaviyle sağlanabilir.

farklı bölgelerinde görülebileme ihtimali vardır.

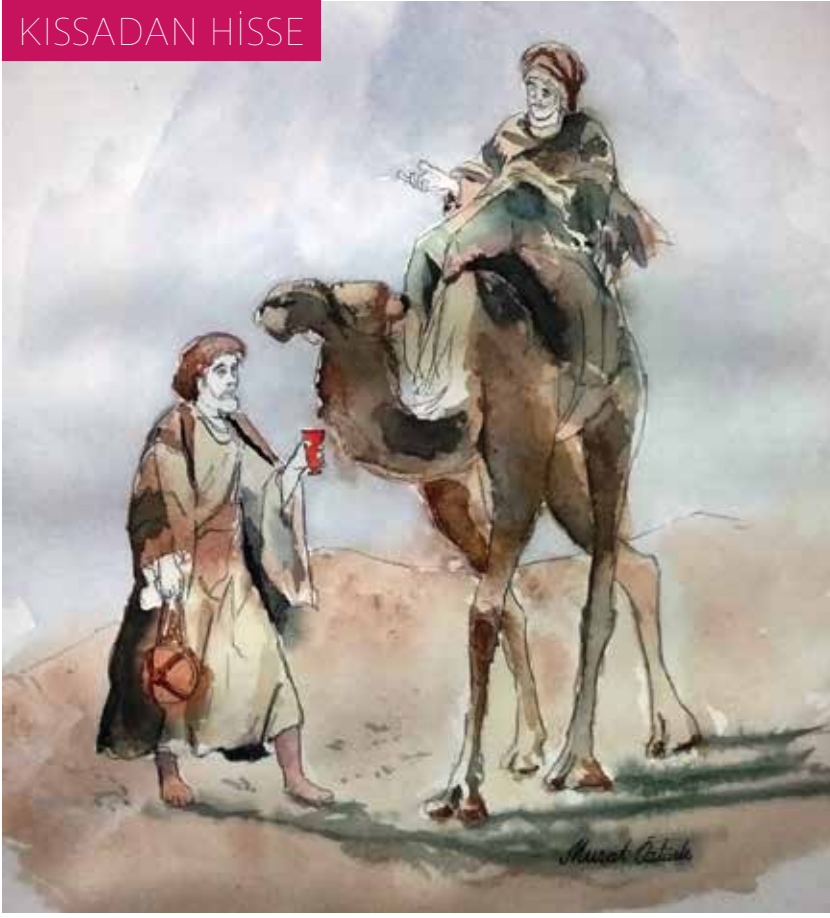
Hastaların yaklaşık yarısında izlenebilen göz bulguları; gözde ağrı, bulanık görme, kızarıklık, görme kaybı gibi oldukça farklı bir yelpazede

olabilir. Bazı hastalarda göz tutulumunun ağır seyredebileme özelliği nedeniyle tüm Behçet hastaları rutin göz kontrolünden geçmelidir.

Hastaların yarısında eklemleri ilgilendiren, şiddeti hastaya göre

değişen bulgular görülmektedir. En sık diz eklemünde tutulum olsa da diğer eklemler, hatta az sıklıkta görülse de omurga eklemleri dahi tutulabilir. Atak dönemlerinde görülen bu bulguların kalıcı hasar olmadan iyileşmesi sevindiricidir.

KISSADAN HİSSE

الرفيع

ESMÂ-İ HÜSNA

er-Râfi: Yükselten, değerini arttıran, izzetli ve şerefli kılan, sevdiklerinin taat ve amellerini kabul edip kendisine yaklaştıran, dünyada ve ahirette onları aziz kılan...

İki bardak su

Ç

ok eski zamanlarda, zenginliği tüm dünyaca bilinen bir adam yaşamış. Her gittiği yere hazinesinin bir bölümünü götürür ve bunları sergilemekten büyük onur duymuş. Bu adamın, yaşamda en çok güvendiği, tek akıl hocası bir bilge kişiymiş.

Günlerden bir gün bu bilge kişiyle otururken ona şöyle bir soru sormuş: "Sen ki göğün gizemine ermiş, bilime yön vermiş bir adamsın. Şimdi senin gibi bilge bir adamın fikrini merak etmekteyim. Benim servetim hakkında ne düşünüyorsun?"

Bilge bu soru karşısında adamın gözlerine bakarak şu sözleri söylemiş: "Diye-
lim ki kızgın ve uçsuz bucaksız bir çöldesiniz. Ölmek için size uzatacağım
bir bardak suya servetinizin yarısını verir miydiniz?" "Verirdim tabii." "Zaman
geçti diyelim susuzluğunuz arttı, size uzatacağım bir sonraki bardağa ser-
vetinizin öteki yarısını da verir miydiniz?" Zengin adam biraz düşünmüş ve
ardından: "Ölmek için evet." demiş.

Bunun üzerine bilge kişi gülererek şu sözleri söylemiş: "Madem ki öyle, o za-
man övünmeyin fazlaca. Çünkü sizin servetiniz yalnızca iki bardak sudur."

BİR DUA

"Allah'ım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve sana güzelce ibadet etmek için bana yardım et."

(Ebu Davud, Tefriu Ebva-bi'l-Vitr, 26.)

BİR İNCİ

"Hayat, inanan ve sâlih ameller işleyenler dışında hiç kimsenin kazanamadığı bir oyundur."

Aliya İzzetbegoviç

LÜGAT

Âşinâ

Sizi duyar duymaz etkisi altına alan, gönül sazinızın bam teline en güzel melodileri terennüm ettiren sözcükler vardır. İlk kez duymuş olsanız bile anlamını sanki kırk yıldır aklınızdan çıkarmadığınız türde olanlardan... "Bu bana çok aşına." dediklerinizden... İşte benim kelimem "âşinâ"; tanıdık, yabancı olmayan, öteden beri bilinen ve izahının yalnızca sizin derununuzda mümkün olduğu pek çok anlamı ihtiva eden.

Kimi bencileyin bir sözcüğe aşına kimi bir ademoğluna kimi de yerküre üzerindeki herhangi bir coğrafya nokta. Kiminin aşinalığı ise çağları aşıp dilden

dile aktarılmış ve hiç unutulmamış; Mecnun gibi... Onun aşinalığı aşkaymış. Fuzûlî, Leyla ve Mecnun Mesnevisinin en dehşetli sahnelerinden birinde bu aşkı şöyle anlatmış:

Yâ Rab! Belâ-yı aşk ile kıl âşinâ beni
Bir dem belâ-yı aşktan eyleme cûda beni

Lelyâ'ya olan sevgisinin şiddetinden kendinden geçen Mecnun'u derman bulması için Kâbe-i Muaz-zama'ya götürmüş babası ve çaresi için oğlundan dua etmesini istemiş. Aşk ateşine tüm benliğini feda eden Mecnun ise Allah'tan aşkını daha da artırmasını niyaz etmiş. Duası kabul olan Mecnun, o zamandan sonra aşka hep aşına olmuş...

HAZIR CEVAP

Denizyıldızı...

Yazı yazmak için okyanus sahillerine giden ünlü bir yazar, sabaha karşı kumsalda tuhaf hareketler yapan birini görür. Biraz yaklaşıncı, bu kişinin sahile vuran denizyıldızlarını okyanusa atan genç adam olduğunu fark eder.

Genç adama yaklaşıp: "Neden denizyıldızlarını okyanusa atıyorsun?" Genç adam: "Birazdan güneş yükselip sular çekilecek. Onları suya atmazsam ölecekler." Yazar sorar: "Kilometrelerce sahil, binlerce denizyıldızı var. Ne fark eder ki?"

Genç adam eğilir, kumdan bir denizyıldızı daha alır, okyanusa fırlatır ve:

"Onun için çok şey fark etti ama..." der.

BERCESTE

Ölümdür yârdan ayru zindegânî
Belâdur ansuz olan şâdumânî
Îlâhî lûtfunun pâyânî yokdur
Seni kıl mûnisim dâyim nihânî
Akşemseddin, XIV yy.

(Sevgiliden (Hak'tan) ayrı olan dirilik ölümdür; onsuz olan mutluluk ise belâdır. İlahi, lûtfunun sonu yoktur; kendini bana daimi olarak gizlice dost kıl.)

Yapay zekâ yazılımı ile insan okuduğunu anlama yarışmasında karşılaştı. Kazanan ne yazık ki yapay zekâ yazılımı oldu.

Dünyadan 9,7 milyar ışık yılı uzakta yeni bir galaksi kümesi görüntülendi. Küme, şimdiye kadar keşfedilen en parlak, en büyük ve en sıcak galaksi kümesi.

Profesyonel makine seviyesinde fotoğraf çekebilen telefonlarla tanışabiliriz. Kameraların DSLR makine seviyesine çıkartılmasına çalışılıyor.

Elektromanyetik tehditler

Radyoda sevdiğimiz bir müziğe denk gelir ve sesini açarız. Aslında radyodan bize ulaşan ses elektromanyetik dalgadır ve içimizi ısıtın müziği dinlerken, sevdiğimiz bir filmi izlerken ya da sosyal medyada paylaşım yaparken hayran hayran baktığımız teknolojilerle elektromanyetik dalgalara maruz kalırız. Telefonu elimizden düşürmez, kulaklığımızı kulağımızdan çıkarmaz, yan odaya geçince WI-FI'nin çekmediğinden şikâyet ederiz. Peki, elektromanyetik dalgalarındaki frekans şiddetinin artmasıyla neler olabileceğini biliyor musunuz? Ultra ses yöntemi sayesinde işitilebilen ses dalgaları ile insanların hipnoz olduğu yapılan deneylerde görülmüştür. Ultra ses dalgalarına maruz kalan insanlarda ani ateş, ağrı, uykusuzluk ya da uyuya kalma gözlemlenmiştir.

Elektromanyetik dalgaların ilk olarak nükleer silah denemelerinde görüldüğü düşünülürse tehlikenin boyutunu biraz daha iyi anlayabiliriz. Şiddeti artırılan mikrodalgalar derinizi yakabilir, insan kulağının duyamayacağı ama beynin frekanslarını algılayabileceği duygusal telkinlerde bulunabilir, bir arabayı patlatabilir. Hatta radyo vericilerindeki şiddeti artırarak ilk yapay şimşegi üreten Nikola Tesla, bu teknolojiyle dünyayı ikiye bölebilecek silahlar üretilebileceğini söylemiştir!

İnsan, insana hayret uyandıran bir varlık. Yerden yükseldikçe kürsü var, arş var; yerden yükseldikçe küçülürüz ama âlemin de halifesi biziz. Yani dünyamızı şekillendirmekten, yeryüzünü imar etmekten sorumluyuz. Bu sorumluluğu bilerek hareket etmenin ne denli önemli olduğunu bir an olsun aklımızdan çıkarmamalıyız.

Dikkat!

Telefonların SAR değeri sağlığımızı etkiliyor!

SAR değeri kilogram doku başına yutulan elektromanyetik gücü, yani radyasyonu gösterir. SAR değerinin yüksek olduğu telefonlar kalp rahatsızlıklarına, strese, dikkat bozukluğuna, kısırlığa, embriyonun gelişmemesine ve işitme bozukluklarına yol açıyor. Ayrıca yüksek tansiyon ve beyin tümörü riski de taşıyor.

TELEFONUNUZ SİZİ DİNLİYOR!

Siber gözetleme için tasarlanan yeni bir mobil yazılım tespit edildi. Bu yazılım çevredeki konuşmaları dinleyebiliyor, fotoğraf ve video çekebiliyor, mesajları çalabiliyor ve hackerlar tarafından sunulan WI-FI ağına kendiliğinden bağlanabiliyor. Yazılım, ele geçirdiği cihaza kendisini "korunan uygulama" olarak tanıttığı için ekran kapandığında da çalışmaya devam ediyor!

Sıcak içecekler kanser mi yapıyor?

Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) yaptığı yeni bir araştırmaya göre çok sıcak içecekler kanser riskini artırıyor. 65°C'nin üzerindeki içeceklerin yemek borusu kanseri geliştirme açısından riskli olduğu belirtiliyor.

Beyinde 100 yeni bölge farkedildi

Beynin yeni bir haritası yayınladı. Bilim insanları artık beyin gelişimini daha rahat izleyebilecekler. Alzheimer ya da Şizofreni gibi hastalıklarda beyin hasar tespiti de daha rahat yapılabilecek.

SAMANYOLU'NU GÖREMEYEBİLİRİZ

İnsanlığın üçte biri ve Avrupalıların %60'ı, sokakların, meydanların, yapıların ve anıtların aydınlatılması yüzünden galaksilerinin görkemli parlaklığını göremiyor. Dünya nüfusunun %80'den fazlası az veya çok kirlenmiş bir gökyüzü altında yaşıyor. ABD ve Avrupa'da bu oran %99 civarında.

DOKUNMA HİSSİ İLETEN İLK BİYONİK EL

İtalya'da dokunma hissi ni iletebilen ilk biyonik el tanıtıldı. Elin üzerinde dokunduğu maddenin yumuşak mı sert mi olduğunu algılamasını sağlayan alıcılar bulunuyor. Protez, bu alıcılardan gelen mesajları sırt çantasındaki bir bilgisayara aktardıktan sonra bu bilgisayar mesajları beyin algılayabileceği sinir sinyallerine çeviriyor.

B

U

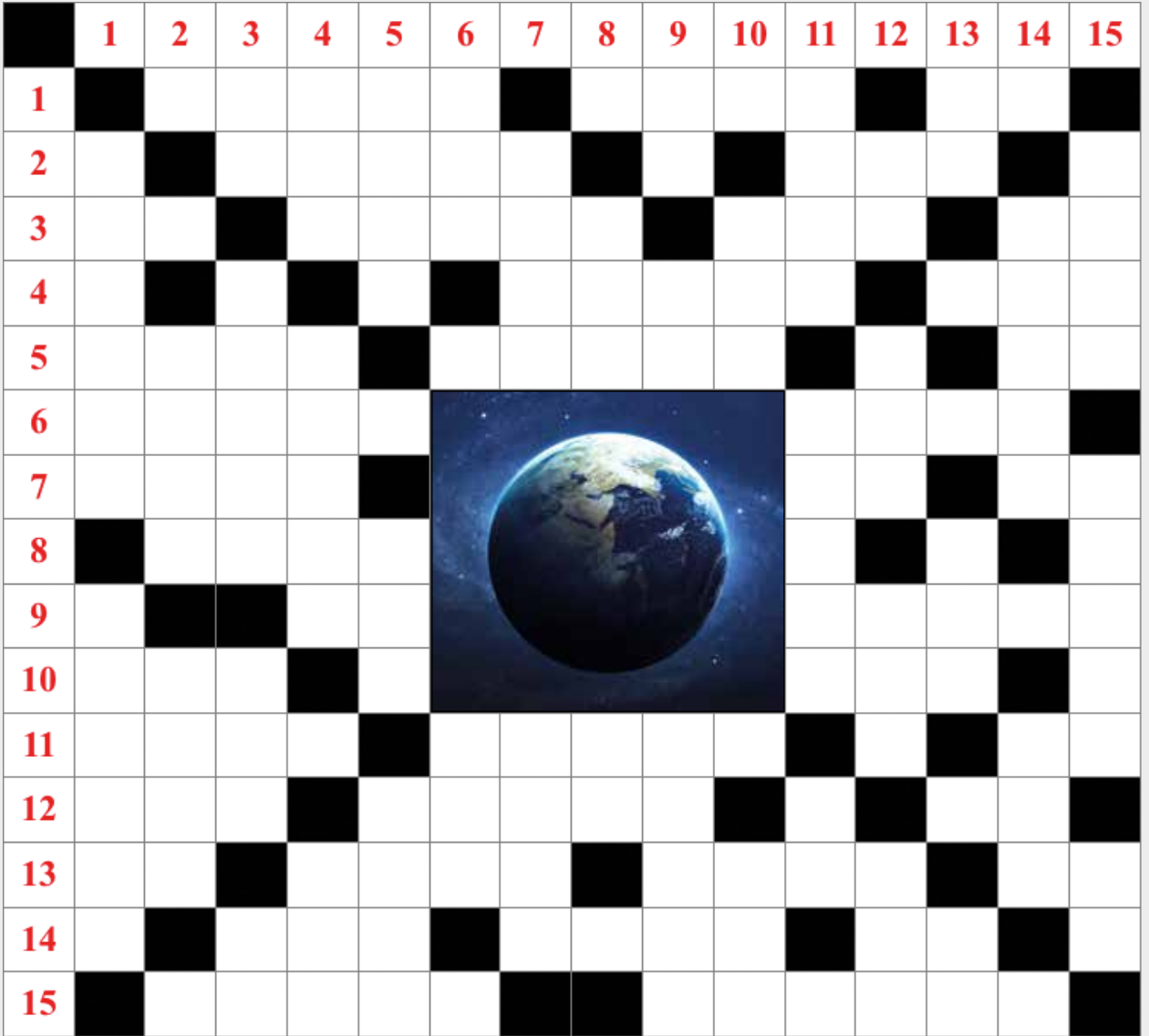
L

M

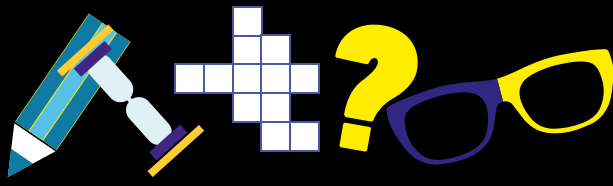
A

C

A

SOLDAN SAĞA 1- Savaşın bittiğinin bir antlaşmayla belirtilmesinden sonraki durum, sulh. - İstiridye gibi bazı kavkılı deniz hayvanlarının içerisinde oluşan, değerli, küçük, sert, sedif renginde süs tanesi. - Hayat arkadaşı, refik, refika; birbirine benzeyen iki şeyden her biri, benzeri. **2-** Bir bütünün yarısı olan miktar. - Dede, ata. **3-** Numara sözcüğünün kısaltması. - Hükûmet işlerinden birini yönetmek için işbaşına getirilen yetkili, nazır. - Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı. - Suudi Arabistan'ın uluslararası plaka kodu. **4-** Eski dilde bitki. - Ok atmaya yarayan, iki ucu arasına giriş gerilmiş, eğri ağaç veya metal çubuk. **5-** Bir konuyu, bir olayı, bir sorunu ilgili bilim ya da bilgi dalının kurallarına uyararak aydınlatma, çözümleme işi; açıklama. - Adını ilk âyetinde geçen ay anlamındaki sözcükten alan: Kur'an'ı yalanlayanların çeşitli azaplarla karşılaşacaklarını bildiren; Kur'an-ı Kerim'in 55. suresi. - Müzikte bir nota. **6-** Olgun, yetkin, kültürlü, bilgin kişi anlamında kullanılan bir sıfat; tasavvufta seyr-i sülukunu tamamlamış insan. - Buğdaygillerden, kuraklığa dayanıklı bir bitki; bu bitkinin buğday yerine besin olarak kullanılan tohumu; halk ağzında mısır. **7-** Öyle olsun, Allah kabul etsin anlamlarında, duaların arasında ve sonunda kullanılan bir söz. - Tanınma durumu, şan, şöhret. - Kripton elementinin kimyasal simgesi. **8-** Osmanlılarda şeriat mahkemelerinin başında bulunan, aynı zamanda görev yeri ve çevresindeki düzenle ilgili yönetim ve denetim yetkileri bulunan yargıç. **9-** Duman lekesi. - Esmer, kara renkli; halk ağzında yiğit, delikanlı. **10-** Çocuğu olan kadın, anne. - İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık, aralık, boşluk, mesafe. **11-** Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak. - Medine döneminde nazil olan; 29 ayetten oluşan; Hudeybiye antlaşmasını, cihadı; savaştan geri kalan münafıkları ve Mekke'nin fethedileceği müjdesini konu edine Kur'an-ı Kerim'in 48. suresinin adı. - Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk. **12-** Konma, konulma, bir yere bırakılma. - Aileye evlenme yoluyla girmiş olan kadın. - Konut, hane, yuva. **13-** Köpek, kelp. - Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu. - Din, yasa, töre vb. bakımdan işlenmesinde, yapılmasında sakınca olmayan, yapıp işlenmesine izin

verilen; uygun, yerinde sayılan, yakışık alan. - En kısa zaman dilimi, lahza. **14-** Posta parası karşılığı mektuplara, damga resmine karşılık kâğıtlara yapıştırılan, basılı küçük kâğıt parçası. - Var olan, ayakta duran, bir varlığa sahip olan. - Bir suçu, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama. **15-** Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz, kıştır. - Bir tür tartı aleti.

YUKARIDAN AŞAĞI 1- Tarihsel bir döneme ait olan, antik. - Bir yılın günlerini, aylarını, sayılı günlerini gösteren, değişik biçimlerde yapılmış çizelge veya defter. **2-** Akasya, kitre, sütleğen vb. ağaçların kabuklarından sızarak donan, eriyiği yapıştırıcı olarak kullanılan, renksiz veya sarı kırmızımsı renklerde biçimsiz madde. - Peygamber Efendimizi (s.a.s.) övmek amacıyla yazılmış şiirlerin genel adı. **3-** Dünyanın uydusu, kamer. - Topluluk, zümre anlamına gelen Arapça kökenli sözcük. - Yer, yeryüzü. - Eski dilde ayak. **4-** Kâinatta var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık, Yaradan, ilah, Mevla. - Tavukgillerden, XV. yüzyılda evcilleştirilerek Amerika'dan bütün dünyaya yayılan, boyun ve başı çıplak, parlak, yeşil ve esmer tüylü, kümes hayvanlarının en büyüğü. - Genellikle kıldan yapılmış kaba dokuma. **5-** Uzak. - Herhangi bir nesnenin sıcaklık veya soğukluk derecesi. - Resmî bir törenden sonra yapılan büyük ve gösterişli şölen. **6-** Güzel, zarif, modaya uygun. - Özellikle gözde parlaklık, aydınlık. **7-** Anlam. - Taneli veya un gibi toz durumunda olan şeyleri yabancı maddelerden ayıklamak veya incisini kabasından ayırmak için kullanılan, tahta bir kasnak ve tek tarafa gerilmiş, gözenekli tel, kıl, bez gibi materyallerden oluşan araç. **8-** Rutubet. - Boru sesi. **9-** "Hangi şey?" anlamındaki bir soru sözü. - Berilyum elementinin kimyasal simgesi. - Halk ağzında diz, ayak bileği, baldır veya kaval kemiklerine verilen ad. **10-** Kış mevsimiyle özleşmiş yağış tipi. - Görme engelli. **11-** Buluş. - Yerküre. - Müzikte bir nota. **12-** Bir cismin iki kenarı arasındaki genişliği. - İçinden sarkan tokmağının kenarlara vurmasıyla ses çıkaran maddeden araç, kampana. - İçinden su akıtmak için toprağı kazarak yapılan açık oluk. - Kişi, şahıs, nef. **13-** Bir besin maddesi. - Geniş toprakları olan, sözü geçen, varlıklı kimse; halk dilinde büyük kardeş, ağabey anlamında da kullanılır. - Müzikte bir nota. **14-** Din görevlilerinin başlarına giydikleri kıyafet. - Çevrelerine göre çukurda kalmış, çoğunlukla alüvyonla örtülü, eğimi az, akarsuların derine gömülmediği, geniş veya dar düzlük, yazı. **15-** Rütbe. - Yiyecek, içecek şey, azık; :Allah'ın bütün yarattıklarına verdiği nimet. - Başına geldiği isme olumsuzluk anlamı katan Farsça kökenli bir ön ek.

		4	2			3		7
		5					2	6
					6			5
3	9			1		4	7	2
	4						6	
1	7	6		3			9	8
			8					
7	6					2		
8		3			4	7		

SUDOKU KURALLARI

Oyunun amacı dokuzar hücreden oluşan 9 eşit kutuya bölünmüş bir alan üzerinde sayıları tekrar etmeyecek şekilde dizmeyi başarmak. Her satır ve sütunda 1'den 9'a kadar olan sayıları sadece bir kez kullanarak dizmeniz gerekiyor. Aynı şekilde çizgilerle ayrılmış her kutu içerisinde de 1'den 9'a kadar olan sayılar da sadece bir kez kullanılmak zorundadır. Sudoku, hem zevkli bir bulmaca hem de iyi bir zihin jimnastiğidir. İyi eğlenceler.

ÇÖZÜMLER

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	B	A	R	I	S	I	N	C	I	E	S			
2	A	Y	A	R	I	M	E	C	E	T				
3	N	O	B	A	K	A	N		K	A	N			
4	T	C	K	K	N	E	B	A	T		Y	A	Y	
5	I	Z	A	H		K	A	M	E	R	C	A	R	E
6	K	A	M	I	L				D	A	R	I		
7	A	M	I	N					Ü	N	K	R		
8	K	A	D	I					N	A				
9	T		I	S					Y	A	G	I	Z	
10	A	N	A						A	R	A			
11	K	A	R	A		F	E	T	I	H	K			
12	V	A	Z			G	E	L	I	N	M	E		
13	I	T		C	A	R	E		C	A	I	Z		
14	M		P			K	A	I	M		A			
15		Y	A	L	A	N			K	A	N	T	A	R

6	8	4	2	5	9	3	1	7
9	3	5	7	4	1	8	2	6
2	1	7	3	8	6	9	4	5
3	9	8	6	1	5	4	7	2
5	4	2	9	7	8	1	6	3
1	7	6	4	3	2	5	9	8
4	5	9	8	2	7	6	3	1
7	6	1	5	9	3	2	8	4
8	2	3	1	6	4	7	5	9

Bir hareket dürtmesin mana kovanını! Çiçek arayan titrek kanatlı arıya döner beyinler. Birer ikişer uçuşmaya başlar sonra... Nasıllar, niçinler ve nedenler... Zira hâlden hâle giren insanlar da aynen madenler gibidir dostum, madenler...

Bundan böyle bazen bakır gibi kızarır çehresi insanın sağlık ve mutluluktan... Bazen altın gibi hoş bir ağırlık kaplar hâlini, elini ve dilini olgunluktan... Bazen de solgun metale döner ruhu bir madencinin yorgunluktan...

Bir insan düşmeyegörsün derinliklerindeki ürkünç uçurumdan... Pişirir insanı alimallah hayat... Dahası yakar, kavurur bazen. Demirden eriyik gibi yumuşar rikkatten kaçkın gönüller. Renksiz, soğuk kalpler, rıza yurdunu öpen birer güneşe döner... Ateşe olan doyunluktan...

Mesut ÖZÜNLÜ

SENİ BEKLER

Mekke'nin putları putperestlerden
İllallah demiş ki, Seni bekler.
Kâbe ekseninde arz ve semâvât,
Bir Allah demiş ki, Seni bekler.
Çarşıda-pazarda güven isteyen,
İnşallah demiş ki, Seni bekler.
Kuma gömülen günahsız kızlar,
Eyvallah, demiş ki, Seni bekler.
Köleler, fakirler, dullar, yetimler
Gör Allah demiş ki, Seni bekler.

BAHATTİN KARAKOÇ

